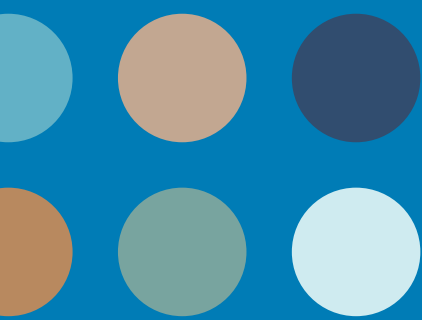

Danmarks udenrigsøkonomi 2008

DANMARKS
STATISTIK

***Danmarks
udenrigsøkonomi
2008***

DANMARKS
STATISTIK

Danmarks udenrigsøkonomi 2008

Udgivet af Danmarks Statistik

November 2009

Oplag: 300

Printet hos ParitasGrafik

Trykt udgave:

Pris: 70,00 kr. inkl. 25 pct. moms

Kan købes på www.dst.dk/boghandel

ISBN 978-87-501-1797-1

ISSN 1904-0989

Pdf-udgave:

Kan hentes gratis på www.dst.dk/publ/UdenrigsOko

ISBN 978-87-501-1799-5

ISSN 1904-0997

Adresse:

Danmarks Statistik

Sejrøgade 11

2100 København Ø

Tlf. 39 17 39 17

E-post: dst@dst.dk

www.dst.dk

© Danmarks Statistik 2009

Du er velkommen til at citere fra denne publikation.

Angiv dog kilde i overensstemmelse med god skik.

Det er tilladt at kopiere publikationen til privat brug.

Enhver anden form for hel eller delvis gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne publikation er forbudt uden skriftligt samtykke fra Danmarks Statistik.

Kontakt os gerne, hvis du er i tvivl.

Når en institution har indgået en kopieringsaftale med COPY-DAN, har den ret til - inden for aftalens rammer - at kopiere fra publikationen.

Forord

Danmarks udenrigsøkonomi giver en kortfattet, bred samfundsmæssig beskrivelse af Danmarks økonomiske samkvem med udlandet. Ønskes der yderligere datainformation, kan disse findes på nettet i www.statistikbanken.dk under temaerne *Udenrigshandel* samt *Nationalregnskab og betalingsbalance*. Her er der adgang til alle de data, som Danmarks Statistik løbende offentliggør. Det er nemt, og det er gratis.

Denne publikation erstatter de to tidligere publikationer *Udenrigshandel - Varer og tjenester* og *Udenrigshandel - Detaljeret varehandel*.

Publikationen er skrevet af kontorchef Preben Etwil i samarbejde med personalet i kontoret for Udenrigsøkonomi.

Danmarks Statistik, november 2009

Jan Plovsing / Preben Etwil

Indhold

Sammenfatning	5
1. Danmark i det åbne samfund	7
1.1 Danmarks konkurrenceevne	11
1.2 Mængde- og prisudviklingen i udenrigshandlen	12
1.3 Bytteforholdet	13
2. Betalingsbalancen	15
2.1 Danskere og udlændinge	17
2.2 Betalingsbalancen og nettogælden til udlandet	18
3. Den samlede udenrigshandel	21
3.1 Udenrigshandel med varer	23
3.2 Udenrigshandel med tjenester	32
4. Korttidsstatistik	37
4.1 Konjunkturudviklingen i udenrigshandlen siden foråret 2008	39
5. Hvordan statistikken produceres	43
5.1 Udenrigshandel med varer	43
5.2 Udenrigshandel med varer i betalingsbalancestatistikken	50
5.3 Udenrigshandel med tjenester	51
6. Supplerende tabeller	54

Signaturforklaring

- 0 } Mindre end ½ af den anvendte enhed
- 0,0 }
- . Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
- .. Oplysning for usikker til at angives
- ... Oplysning foreligger ikke
- Nul

Sammenfatning

<i>Stigende samhandel med udlandet</i>	Dansk økonomi er i højere og højere grad blevet sammenflettet med den globale økonomi. Dette afspejles af, at den danske udenrigshandel udgør en større og større andel af, den samlede danske økonomi. I 1966 udgjorde importen af varer og tjenester 25 pct. af BNP. I 2008 var denne andel vokset til lidt over 52 pct. Væksten for dansk eksport har været endnu større. I 1966 udgjorde eksporten af varer og tjenester 23 pct. af BNP. Denne andel var vokset til 55 pct. i 2008.
<i>Tjenestehandlen er vokset stærkest</i>	Globaliseringen har medført, at Danmarks tjenestehandel er vokset betydeligt hurtigere end varehandlen. I 1966 udgjorde importen af tjenester kun lidt over 4 pct. af BNP. I 2008 var denne andel vokset til 18 pct. For eksporten kan man se samme udvikling. I 1966 udgjorde tjenestehandelseksporten lidt over 6 pct. af BNP, mens den næsten var 22 pct. i 2008. Især i det seneste tiår er udviklingen gået stærkt.
<i>Fra underskud til overskud</i>	Danmark havde et stort betalingsbalanceunderskud frem til midt i 1980'erne. Herefter vendte den økonomiske udvikling, og Danmark fik en lang periode med betalingsbalanceoverskud, der også medførte, at Danmark kunne afvikle den betydelige udlandsgæld, som siden begyndelsen af 1960'erne var blevet oparbejdet. Danmark fik nedbragt sin nettogæld, således at landet stort set var gældfrit ultimo 2005. Men siden 2005 er nettogælden steget på trods af overskud på betalingsbalancens løbende poster.
<i>Handelsbalance-overskud på næsten 30 mia. kr. i 2008</i>	I 2008 havde Danmark et overskud på varehandlen på lidt under 30 mia. kr. Eksporten var på 586 mia. kr., og importen beløb sig til 556 mia. kr. Der var tale om en lille stigning i forhold til 2007, og dermed var den tendens, der var set siden 2005, blevet brudt. Til gengæld satte der et økonomisk tilbageslag ind i slutningen af 2008, men ikke stort nok til at væksten i udenrigshandlen for året som helhed helt forsvandt.
<i>Udenrigshandel med varer domineres af tre lande</i>	Danmark samhandler med mere end 200 lande. Naturligvis mere med nogle end andre - fx er der en klar overvægt af EU-lande blandt de ti største eksport- og importlande. Tyskland, Sverige og Storbritannien har med en samlet andel af Danmarks eksport på omkring 40 pct. en ganske særlig betydning for Danmarks varehandel med udlandet. I vareeksporten er det kun USA og Norge blandt ikke-EU-landene, som er med i top ti blandt eksportmarkederne, og foruden de to lande er Kina det eneste land uden for EU, som er blandt de ti største importlande.
<i>Top tre på det danske vare eksportmarked</i>	Maskiner og instrumenter er den varegruppe der fylder mest i den danske vareeksport. Med en omsætning på næsten 148 mia. kr. i 2008 udgjorde denne handel mere end en fjerdedel af den samlede danske eksport. Næststørste eksportvaregruppe er råolie mv. med en eksportandel på næsten 70 mia. kr., hvilket også afspejler det forhold, at Danmark er gået fra at være nettoimportør i slutningen af 1990'erne til at blive nettoeksportør af energivarer. Tredjestørste varekategori på det danske eksportmarked er medicinske og farmaceutiske produkter med en omsætning på mere end 40 mia. kr. i 2008.

<i>Top tre i vareimporten</i>	Importen er mere bredt sammensat end eksporten. Den største importvaregruppe er næringsmidler, drikkevarer og tobak, med en import på 47 mia. kr. Herefter følger dele og tilbehør til ikke-elektriske artikler med en import på 27 mia. kr. Lige efter følger på tredjepladsen import af ikke-varige forbrugsvarer med en omsætning på 26 mia. kr.
<i>Fortsat stigning i overskuddet på tjenestehandlen</i>	Overskuddet på tjenestehandlen med udlandet var i 2008 på 51 mia. kr. Overskuddet på tjenestehandlen har været stigende i de seneste år. Danmark eksporterede tjenester for 368 mia. kr. i 2008, mens importen af tjenester udgjorde 317 mia. kr.
<i>USA, Tyskland og Sverige dominerer tjenestehandlen</i>	På eksportsiden var USA i 2008 Danmarks vigtigste handelspartner på tjenesteområdet, hvilket især skyldes, at amerikanske kunder aftager hovedparten af tjenesterne inden for søtransport. På importsiden var Tyskland i 2008 den vigtigste handelspartner. Søtransport er også i forhold til Tyskland en dominerende tjenestegruppe, men også rejser og vejtransport er meget væsentlige i den danske import af tjenesteydelser fra Tyskland. Samhandlen med Sverige dækker over en bred vifte af tjenesteydelser, såsom luft- og vejtransport, rejser og andre forretnings-tjenester.
<i>Søtransport er Danmark væsentligste tjenestepost</i>	Søtransport er suverænt Danmarks vigtigste tjenestehandelsaktivitet. Mere end halvdelen af Danmarks tjenesteeksport kommer fra denne aktivitet. I 2008 eksporterede Danmark søtransporttjenester for mere end 191 mia. kr.
<i>Årgennemsnit kan dække over betydelige udsving</i>	I kapitlet om korttidsstatistik beskrives den udenrigsøkonomiske situation efter det økonomiske tilbageslag i efteråret 2008. Månedsopgørelserne af udenrigshandlen viser, at Danmarks import og eksport toppede i april 2008. Herefter gik der et par måneder med små fald, indtil november, hvor der skete markante tilbageslag både for importen og eksporten. I foråret 2009 ser det imidlertid ud til, at udenrigshandlen har fundet et nyt og lavere leje - ca. 20 pct. under niveauet et år tidligere.

1. Danmark i det åbne samfund

Det økonomiske samkvem bliver mere og mere åbent

Danmark er en lille åben økonomi med et stort og stigende økonomisk samkvem med omverdenen. Store dele af danskernes daglige forbrug indeholder varer og tjenester, som er importeret fra udlandet, og en meget væsentlig del af Danmarks eksport indeholder importerede rå- og hjælpestoffer. Så uden denne samhandel ville velfærden i Danmark have været mindre. Danskerne ville have kunnet forbruge mindre mængder og langt mindre varieret. Det er dog vigtigt at fastslå, at det ikke kun er varer og tjenester, som påvirker dansk økonomi udefra. En stigende del af Danmarks økonomiske samvær med udlandet foregår i form af danskeres indtjening i udlandet og udlændinges indtjening i Danmark. Dette kan ske i form af både lønninger og formueindkomster. Dertil skal lægges ensidige overførsler af forskellig slags – fx ulands-hjælp og bidrag til og fra internationale organisationer.

Nationalregnskabet som statistisk pejlemærke

Den bedste måde at få et samlet overblik over Danmarks økonomiske relationer til udlandet er at se på nogle centrale størrelser i nationalregnskabet. Her kan man danne sig et godt billede af den samlede økonomi, mens detaljerne i udviklingen kan hentes i henholdsvis betalingsbalanceopgørelsen og udenrigshandelsstatistikken.

Udenrigsøkonomiens betydning kan bedst belyses ved nationalregnskabets forsyningsbalance. Denne balance bygger på det simple princip, at økonomiens tilgang er lig med økonomiens anvendelse.

Tabel 1.

Danmarks forsyningsbalance (løbende priser). 1966-2008

	1966	1976	1986	1996	2008	1966	1976	1986	1996	2008
	mia. kr.					pct. af BNP				
Tilgang i alt	105,4	354,6	938,6	1 422,1	2 646,6	131,1	134,3	134,3	133,0	152,3
BNP	80,4	264,0	698,8	1 069,5	1 737,4	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Import i alt (IM)	25,0	90,6	239,8	352,7	909,2	31,1	34,3	34,3	33,0	52,3
- varer	20,8	75,1	188,6	260,2	595,8	25,8	28,4	27,0	24,3	34,3
- tjenester	4,3	15,5	51,2	92,5	313,4	5,3	5,9	7,3	8,6	18,0
Endelig anvendelse i alt ..	105,4	354,6	938,6	1 422,1	2 646,6	131,1	134,3	134,3	133,0	152,3
Eksport i alt (EX)	23,2	76,6	230,9	405,1	955,9	28,8	29,0	33,0	37,9	55,0
- varer	17,0	55,2	175,1	295,4	581,0	21,1	20,9	25,1	27,6	33,4
- tjenester	6,2	21,4	55,8	109,8	374,9	7,7	8,1	8,0	10,3	21,6
Privat forbrug (C)	48,1	148,1	375,5	541,7	845,5	59,8	56,1	53,7	50,7	48,7
Offentligt forbrug (G)	13,9	64,2	168,9	271,7	463,8	17,3	24,3	24,2	25,4	26,7
Bruttoinvesteringer mv. (I) ..	20,3	65,7	163,3	203,6	381,4	25,2	24,9	23,4	19,0	22,0

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Anm. Der er mindre definitorisk bestemte beløbsforskelle mellem nationalregnskab og betalingsbalance

Opstilling af en forsyningsbalance

Tilgangen til økonomien er landets produktion, dvs. bruttonationalproduktet (BNP) plus det, som bliver importeret til landet (IM). Denne tilgang kan så anvendes til privat forbrug (C), til offentligt forbrug (G), til private og offentlige bruttoinvesteringer, inkl. lagerforskydninger (I), samt til eksport (EX).

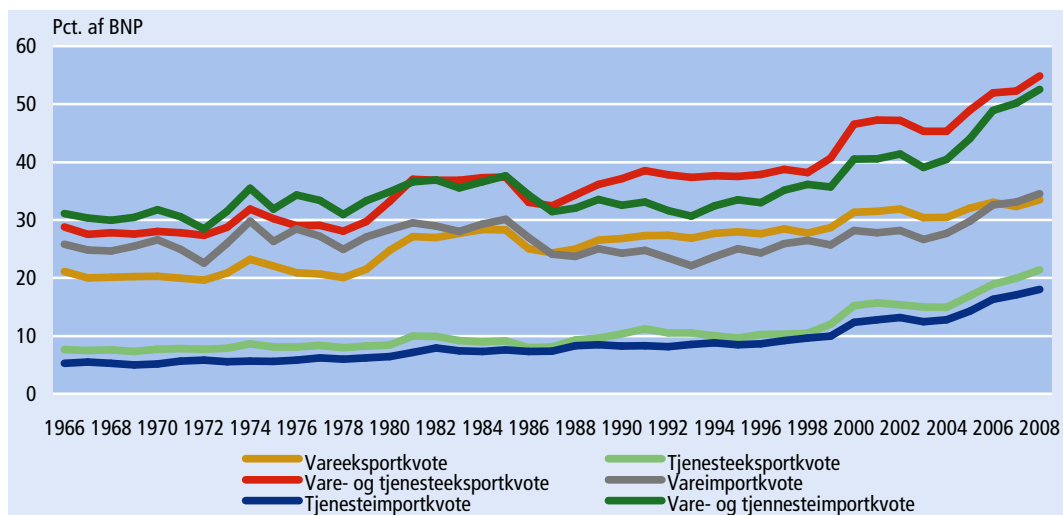
En blanketform På blanketform ser det ud som følger: $BNP + IM = C + G + I + EX$, der igen kan simplificeres til: $BNP = C + G + I + (EX - IM)$, hvor $(EX - IM)$ er overskuddet på vare- og tjenestebalancen.

Stor vækst i den samlede import og eksport Det fremgår af tabel 1, at både import og eksport spiller en stigende rolle for den danske økonomi. I 1966 udgjorde importen 31,1 pct. af årets BNP. Denne størrelse var i 2008 vokset til 52,3 pct. Ligeledes kan man se, at eksportandelen er vokset fra 28,8 pct. i 1966 til 55,0 pct. i 2008.

Tjenestehandlen er vokset mest Der er samtidig sket en betragtelig forskydning mellem varer og tjenester, da tjenestehandlen er vokset væsentligt kraftigere end varehandlen. I 1966 udgjorde tjenestehandlen på importsiden 5,3 pct. af BNP. I 2008 var denne andel vokset til 18,0 pct. På samme vis var tjenesteeksporten vokset fra 7,7 pct. i 1966 til 21,6 pct. i 2008.

Små afvigelser mellem NR og BB Vær dog opmærksom på at der kan være små og ubetydelige beløbs- og procentmæssige afvigelser mellem nationalregnskabsopstillingen og betalingsbalanceopførelsen.

Figur 1. Im- og eksportkvoter. 1966-2008

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Fra produktion til indkomst Det danske bruttonationalprodukt (BNP) viser ikke direkte, hvor meget indkomst, der er optjent i Danmark. Det hænger sammen med, at BNP også omfatter den værditilvækst, der er skabt af udenlandske produktionsfaktorer i form af udenlandsk arbejdskraft, udenlandsk ejet realkapital og lånekapital i Danmark. Her forsvinder der indkomst ud af landet. På den anden side ejer danskere også udenlandsk realkapital, og nogle danskere arbejder i udlandet. Dette tilfører indkomst til Danmark.

Tabel 2. Fra BNP til BNI (løbende priser). 1966-2008

	1966	1976	1986	1996	2008	1966	1976	1986	1996	2008
	mia. kr.					pct. af BNP				
Bruttonationalprodukt BNP	80,4	264,0	698,8	1 069,5	1 737,4	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
+ Aflønning af ansatte fra udlandet	0,4	1,1	3,7	6,4	4,5	0,5	0,4	0,5	0,6	0,3
- Aflønning af ansatte til udlandet	0,1	0,3	1,2	2,0	16,3	0,1	0,1	0,2	0,2	0,9
+ Formueindkomst fra udlandet	0,6	2,5	14,1	111,3	182,7	0,7	0,9	2,0	10,4	10,5
- Formueindkomst til udlandet	0,2	2,9	37,9	136,7	150,5	0,2	1,1	5,4	12,8	8,7
- Produktions- og importskatter til udlandet	0,0	1,2	2,5	2,2	4,1	0,0	0,4	0,4	0,2	0,2
+ Subsidier fra udlandet	0,0	3,0	8,4	9,6	8,0	0,0	1,1	1,2	0,9	0,5
Bruttonationalindkomst BNI	81,1	266,2	683,4	1 055,8	1 761,7	100,8	100,8	97,8	98,7	101,4

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Betalingsbalanceunderskud skabte mindre indkomst

Det fremgår af tabel 2, at Bruttonationalprodukt (BNP) og Bruttonationalindkomst (BNI) med små variationer i det store og hele er sammenfaldende. I 1960'erne var indkomsterne større end produktionen. Men dette var ikke tilfældet fra begyndelsen af 1970'erne og frem til begyndelsen af 1990'erne. Her var indkomsterne mindre end produktionen, da Danmark i denne periode pga. massive betalingsbalanceunderskud opbyggede en betydelig udlandsgæld, der medførte, at Danmark skulle betale langt større renteudgifter, end man modtog indtægter fra udlandet. Med betalingsbalanceoverskuddet fra slutningen af 1980'erne vendte udviklingen atter en gang, så indtægterne blev større end produktionen.

Stigende formueindtægter og udgifter

Tabel 2 viser derudover tydeligt, at den internationale kapitalliberalisering i 1980'erne og 1990'erne har ført til en betydelig vækst formueindkomster fra og til udlandet, der medfører øgede afkast. I 1966 havde Danmark formueindtægter og -udgifter fra og til udlandet, der svarede til under 1 pct. af BNP. Disse andele er vokset til over 10 pct. i 2008. Dette afspejler en betydelig stigning i Danmarks aktiver og passiver over for udlandet.

Den disponible bruttonationalindkomst

For at nå frem til den indkomst, som Danmark har til rådighed til forbrug og opsparing, den såkaldte disponible bruttonationalindkomst (Disp. BNI), skal man fra BNI modregne de ensidige overførsler til og fra udlandet. Ensidige overførsler er de økonomiske transaktioner, der ikke direkte modsvares af en modydelse, fx ulandsbistand, private gaver og bidrag til EU og internationale organisationer. For Danmarks vedkommende har det stort set altid været sådan, at Danmark har ydet mere, end landet har modtaget, hvilket har betydet, at den disponible bruttonationalindkomst altid har været mindre end bruttonationalindkomsten alene.

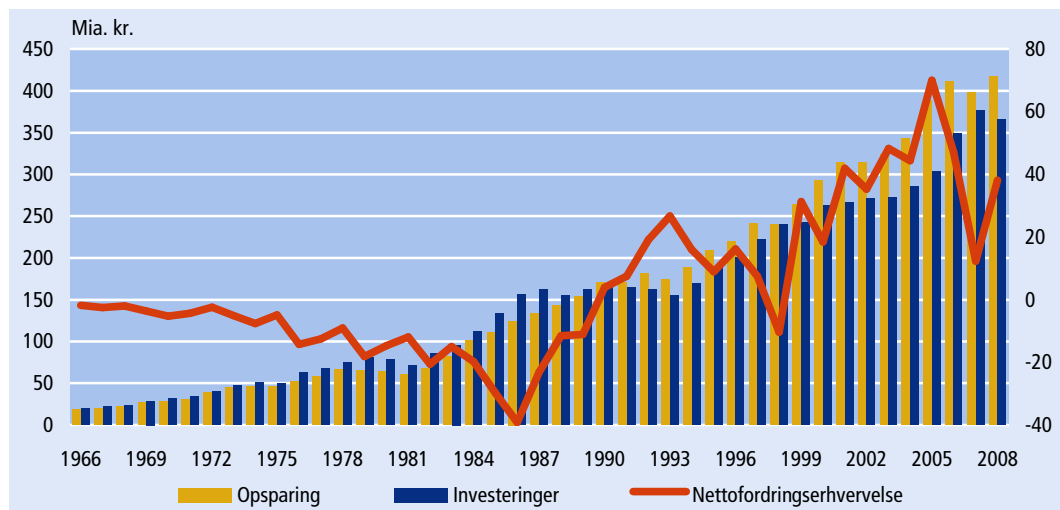
Tabel 3. Fra BNP til Nettofordringserhvervelse. 1966-2008

	1966	1976	1986	1996	2008	1966	1976	1986	1996	2008
	mia. kr.					pct. af BNP				
Bruttonationalprodukt (BNP)	80,4	264,0	698,8	1 069,5	1 737,4	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
+ lønninger, formueindkomst fra udlandet, netto	0,7	2,2	-15,3	-13,7	24,3	0,8	0,8	-2,2	-1,3	1,4
Bruttonationalindkomst (BNI)	81,1	266,2	683,4	1 055,8	1 761,7	100,8	100,8	97,8	98,7	101,4
+ ensidige overførsler fra udlandet, netto	-0,4	-2,1	-14,2	-22,8	-33,1	-0,5	-0,8	-2,0	-2,1	-1,9
Disp. bruttonationalindkomst (disp. BNI)	80,7	264,1	669,2	1 033,1	1 728,7	100,3	100,0	95,8	96,6	99,5
- privat og offentligt forbrug (C+G) ...	62,0	212,2	544,4	813,4	1 309,3	77,1	80,4	77,9	76,1	75,4
Bruttoopsparing (S)	18,7	51,8	124,8	219,7	419,4	23,2	19,6	17,9	20,5	24,1
- bruttoinvesteringer (I)	20,3	65,7	163,3	203,6	381,4	25,2	24,9	23,4	19,0	22,0
Betalingsbalancens løbende poster (BB)	-1,6	-13,9	-38,4	16,1	38,0	-2,0	-5,3	-5,5	1,5	2,2
kapitaloversførsler fra udlandet, netto ..	-0,1	-0,3	-0,8	0,0	0,0	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Fordringserhvervelse, netto	-1,8	-14,3	-39,2	16,1	38,0	-2,2	-5,4	-5,6	1,5	2,2

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Hvis investeringerne er større end opsparing må der lånes

Hvis investeringerne i en given periode er større end opsparingen, er det nødvendigt at få tilført økonomiske ressourcer udefra. Dette viser sig som et underskud på betalingsbalancens løbende poster. Hertil skal lægges kapitaloverførslerne for at nå frem til nettofordringserhvervelsen. Det fremgår af tabel 3, at betalingsbalancen gradvis forringedes frem til midt i 1980'erne, hvor betalingsbalanceunderskuddet i 1986 udgjorde 5,6 pct. af bruttonationalproduktet. Herefter indtræder en vending, således at betalingsbalanceoverskuddet i 2008 udgjorde 2,2 pct. af BNP.

Figur 2. Nettofordringserhvervelse, opsparing og investeringer. 1966-2008

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Danmark er gået fra et opsparingsunderskud til et opsparingsoverskud

Som det fremgår af figur 2 havde Danmark større investeringer end opsparing i perioden 1966 til 1990. Fra og med 1990, med en enkelt undtagelse i 1998, har Danmark derimod haft større opsparing end investeringer. Dette afspejles i et betydeligt betalingsbalanceoverskud, hvilket igen har ført til et betragteligt fald i Danmarks udenlandsgæld (herom senere).

1.1 Danmarks konkurrenceevne

Danmarks internationale konkurrenceevne

Danmarks internationale konkurrenceevne, dvs. danske virksomheders evne til at priskonkurrere på de internationale markeder, er ikke et entydigt begreb. Begrebet dækker over flere faktorer, men først og fremmest om de danske virksomheders lønomkostninger, om valutakurser og om produktivitet i forhold til udlandets. Hvis lønnen stiger hurtigere herhjemme end i udlandet, forringes konkurrenceevnen - og omvendt. Når der skal finde et udtryk for den gennemsnitlige lønstigning i udlandet, vejes lønstigningen i de enkelte lande sammen med deres betydning for dansk udenrigshandel.

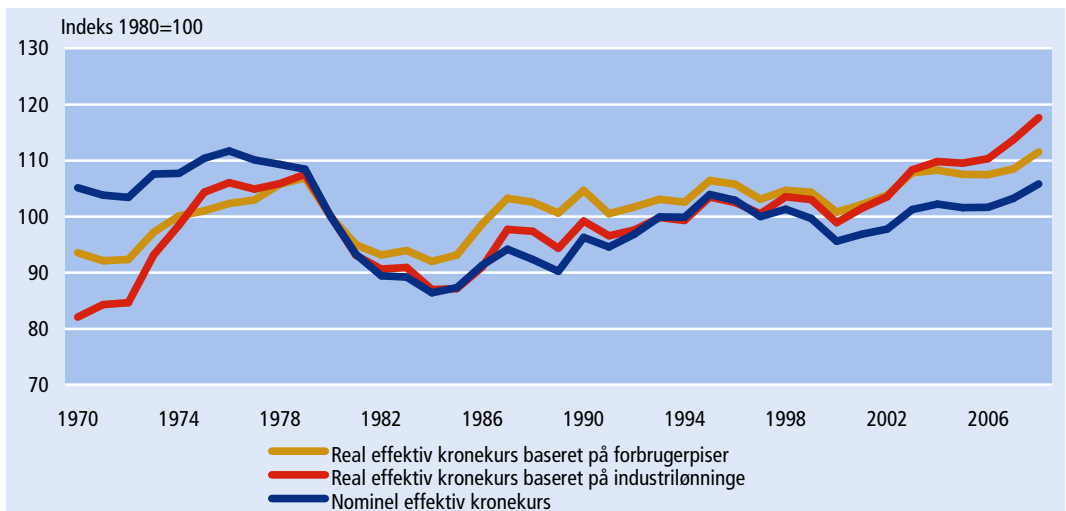
Faktorer der påvirker konkurrenceevnen

Konkurrenceevnen afhænger bl.a. af udviklingen i valutakurserne. Hvis for eksempel dollaren stiger i kurs over for danske kroner, forbedres de danske virksomheders konkurrenceevne umiddelbart over for de udenlandske virksomheder, der fastsætter deres priser i dollar. Hvis danske arbejdspladser bliver mere produktive og dermed mere omkostningseffektive end tilsvarende udenlandske, forbedres den danske konkurrenceevne.

Effektiv kronekurs

Beregning af de effektive kronekurser er et sammenvejet statistisk udtryk for, hvordan den danske krone ligger i forhold til vore vigtigste samhandelspartners valutaer.

Figur 3. Effektive kronekurser. 1970-2008

Kilde: www.statistikbanken.dk/DNVALA

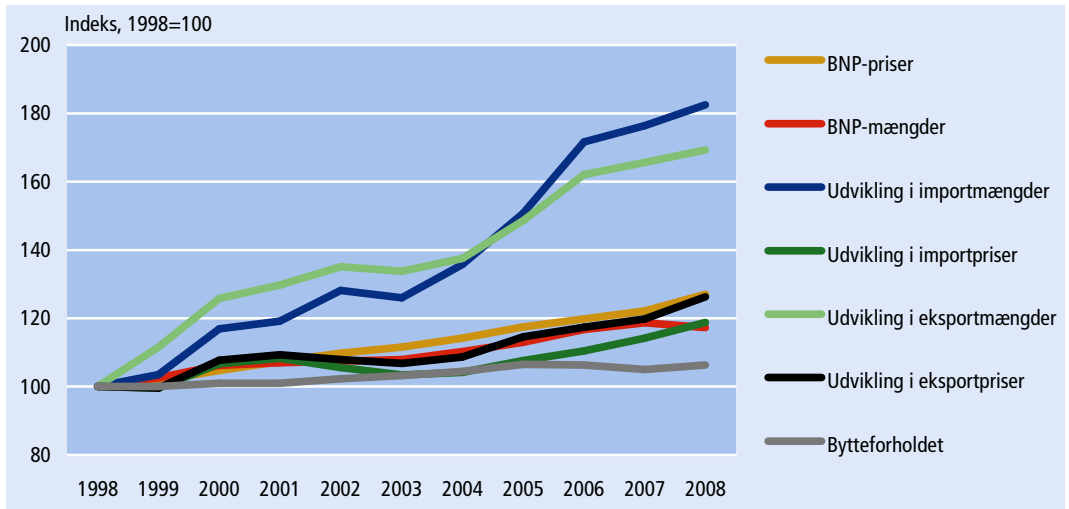
<i>Nominel kronekurs</i>	Den nominelle effektive kronekurs er et udtryk for den danske krones internationale værdi. Fra 2000 til 2008 er kursen steget med næsten 11 pct. En stigning i den effektive kronekurs er udtryk for en opskrivning (appreciering) og dermed en forringelse af konkurrenceevnen alt andet lige.
<i>Reale effektive kronekurser</i>	Den reale effektive kronekurs baseret på forbrugerpriserne sætter de danske forbrugerprisstigninger i forhold til vores samhandelslandes forbrugerprisstigninger. Ligeledes måles de danske industrilønninger i forhold til vores samhandelspartneres industrilønudvikling, når den effektive kronekurs er baseret på industrilønninger. Den lønmæssige konkurrenceevne er central for sammenhængen mellem efterspørgsel, beskæftigelse og betalingsbalancen. Danmark er blevet en stadig mere åben økonomi, og dermed er vores lønkonkurrenceevne blevet vigtig. I figur 3 fremgår det, at der gradvist siden 1994 er opstået et lille, men stigende gab mellem den nominelle og de reale kronekurser, hvilket signalerer, at de danske forbrugerpriser og industrilønninger er steget kraftigere end hos vores udenlandske konkurrenter. Man skal imidlertid være opmærksom på, at Danmark naturligvis konkurrerer på andet end priserne alene.
<i>Konkurrence er mere end pris</i>	Det er vigtigt at understrege, at konkurrenceevne ikke kun kan udtrykkes i forskellige former for effektive valutakurser. Danmarks konkurrenceevne er i høj grad påvirket af stabile indenlandske forhold, leverancesikkerhed, innovationskraft, design og kvalitet mm.

1.2 Mængde- og prisudviklingen i udenrigshandlen

<i>Import- og eksportmængderne er steget mere end BNP</i>	Når man skal analysere importen og eksporten, er det vigtigt at kunne vurdere pris- og mængdeændringer hver for sig. I udenrigshandelsstatistikken er der til dette formål udviklet såkaldte kvantums- og enhedsværdiindeks, der tilnærmelsesvis kan vise udenrigshandlens mængde- og prisudvikling. På den måde kan man vurdere udviklingen mellem import- og eksportpriserne, men også om disse priser stiger mere eller mindre end de indenlandske priser.
---	---

Det fremgår af figur 4, at både import- og eksportmængderne af varer i de sidste ti år er steget betydeligt mere end mængdeudviklingen i BNP. Import- og eksportpriserne er til gengæld steget mindre end det generelle indenlandske inflationsniveau (*BNP-prisstigninger*). Begge forhold indikerer, at en betydelig del af væksten i den indenlandske økonomi stammer fra udenrigshandlen, og at især importprisernes relativt afdæmpede vækst har bidraget til at holde den danske prisudvikling i ro.

Figur 4. Udenrigshandlens pris- og mængdeudvikling. 1998-2008

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

I et tiårsperspektiv kan man se, at BNP i faste priser (dvs. mængderne) er steget med 17 pct., mens priserne i samme periode steg med 27 pct. Import- og eksportmængderne steg i perioden med 83 og 69 pct. Disse store mængdemæssige stigninger skal ses i sammenhæng med, at import- og eksportpriserne kun steg moderat med 19 og 26 pct.

1.3 Bytteforholdet

Forholdet mellem eksport- og importpriser kaldes bytteforholdet

Bytteforholdet stiger, hvis eksportpriserne stiger mere end importpriserne. Hvis Danmark har et faldende bytteforhold over for udlandet, betyder det groft sagt, at Danmark skal eksportere en større mængde varer for at kunne købe den samme mængde varer i udlandet. Det modsatte gør sig gældende ved et stigende bytteforhold. Her kan Danmark importere flere varer for en uændret eksportmængde. En parallel udvikling i eksport- og importpriser giver derimod et konstant bytteforhold.

Der er ofte en omvendt sammenhæng mellem bytteforhold og konkurrenceevne. Sammenhængen kræver dog en nærmere analyse af årsagerne til udviklingen, da bytteforholdsindexet ikke tager højde for de mængdeændringer, der opstår som følge af prisændringerne.

Bytteforholdet påvirkes af både indenlandske og udenlandske økonomiske forhold

Indenlandsk er det ofte sådan, at en stram økonomisk politik, der bekæmper den indenlandske løninflation, og som øger Danmarks internationale konkurrenceevne, får bytteforholdet til at falde, da importpriserne vokser mere end eksportpriserne. Omvendt vil en ekspansiv økonomisk politik, der får de indenlandske omkostninger og dermed eksportpriserne til at stige mere end importpriserne, drive bytteforholdet i vejret, men samtidig forringe Danmarks internationale konkurrenceevne.

*Høj- og
lavkonjunkturer*

En international højkonjunktur vil kunne drive danske eksportpriser mere i vejret end importpriserne. Dette vil med stabile indenlandske priser resultere i både en bytteforholds- og konkurrenceevneforbedring. I den sammenhæng vil en forbedring af bytteforholdet isoleret set være udtryk for en velstandsfremgang,

Tilsvarende kan en international lavkonjunktur tvinge eksportpriserne til at stige mindre end importpriserne. Her vil resultatet være et samtidigt fald i både bytteforhold og konkurrenceevne.

Ud fra figur 4 kan man konstatere, at bytteforholdet i hele tiårsperioden steg gradvist frem til 2005, for herefter at flade ud og ende 6 procentpoint højere end i udgangspunktet.

2. Betalingsbalancen

Betalingsbalance- opgørelsen

Betalingsbalancen er et slags driftsregnskab, der viser Danmarks økonomiske transaktioner over for udlandet i en given periode. Betalingsbalancen er i Danmark blevet opgjort siden 1934 og statistikken blev i 1949 for første gang tilpasset den internationale form, som anvendes af IMF (Den Internationale Valutafond). Gennem tiden er der foretaget større eller mindre revisioner af opgørelsesmetoderne.

Anbefalinger og faste regler

Den nuværende statistik bygger på IMF's 5. betalingsbalancemanual fra 1993, men det er EU-forordningen fra 2005 om betalingsbalancestatistik, der for den danske betalingsbalancestatistik er afgørende ved konkrete afgrænsninger og definitioner samt for detaljeringsgraden af de forskellige offentliggørelser.

Tabel 4. **Danmarks betalingsbalance. 2005-2008**

	2005	2006	2007	2008
	mio. kr.			
Løbende indtægter i alt	926 539	1 031 498	1 090 095	1 189 100
Eksport af varer (fob)	495 190	537 981	545 428	581 710
Tjenester	260 484	308 086	334 267	365 641
Aflønning af ansatte	5 188	5 841	5 591	5 514
Formueindkomst	144 312	158 610	182 384	212 861
Løbende overførsler	21 364	21 221	21 311	22 168
Løbende udgifter i alt	859 401	984 508	1 078 105	1 153 747
Import af varer (fob)	451 277	520 725	547 707	589 668
Tjenester	222 169	267 578	292 569	316 488
Aflønning af ansatte	8 930	10 445	16 321	16 367
Formueindkomst	130 641	137 356	170 904	177 044
Løbende overførsler	46 384	49 592	50 582	51 319
Overskud på løbende poster	67 137	46 990	11 991	35 352
+ Kapitaloverførsler mv. fra udlandet, netto .	2 872	37	295	516
Fordringserhvervelse, netto	70 010	47 028	12 286	35 868
+ Finansielle transaktioner, netto fra udlandet	-80 954	-83 765	-12 438	8 486
Forøgelse af Nationalbankens valutareserve	-10 944	-36 737	-152	44 354

Betalingsbalancen opgøres efter det dobbelte bogholderis princip, hvilket indebærer, at enhver transaktion i princippet anføres både på regnskabets indtægtside (kreditsiden) og på udgiftssiden (debetsiden).

Tabel 5. Betalingsbalancen

Indtægter/eksport (kredit)	Udgifter/import (debit)
A. Løbende konto (løbende poster):	
1. Eksport af varer	1. Import af varer
2. Eksport af tjenester	2. Import af tjenester
- Transport	- Transport
- Rejser	- Rejser
- Øvrig tjenestehandel	- Øvrig tjenestehandel
3. Afłønning af ansatte	3. Afłønning af ansatte
4. Formueindkomst	4. Formueindkomst
5. Løbende overførsler fra udlandet	5. Løbende overførsler til udlandet
Løbende indtægter i alt (1-5)	Løbende udgifter i alt (1-5)
B. Kapitalkonto (kapitaloverførsler):	
6. Kapitaloverførsler fra udlandet mv.	6. Kapitaloverførsler til udlandet mv.
Kapitalindtægter i alt (6)	Kapitaludgifter i alt (6)
C. Finansiell konto (finansposter):	
7. Direkte investeringer i Danmark	7. Direkte investeringer i udlandet
8. Porteføljainvesteringer i Danmark	8. Porteføljainvesteringer i udlandet
9. Afledte instrumenter i Danmark	9. Afledte instrumenter i udlandet
10. Andre investeringer i Danmark	10. Andre investeringer i udlandet
11. Nedgang i valutareserve	11. Stigning i valutareserve
Finansielle indtægter i alt (7-11)	Finansielle udgifter i alt (7-11)
Indtægter i alt (1-11)	Udgifter i alt (1-11)
D. Fejl og udeladelser, netto (= -A-B-C)	
Statistik der bliver udarbejdet af Danmarks Nationalbank.	

Posterierne på betalingsbalancen grupperes i tre hovedkonti plus en særlig post, der benævnes fejl og udeladelser:

Kontosystemet

A. Løbende konto omfatter transaktioner, som er afsluttet i opgørelsesperioden, og som direkte påvirker den disponible indkomst og dermed forbruget af varer og tjenester.

B. Kapitalkonto omfatter nogle særlige transaktioner af éngangs-karakter.

C. Finansiell konto vedrører transaktioner, som ændrer de finansielle aktiver og passiver over for udlandet. På den finansielle konto vil debetposterier være udtryk for en stigning i aktiverne (eller nedgang i passiverne), mens kreditposterier omvendt bevirker en nedgang i aktiver (eller stigning i passiverne).

D. Fejl og udeladelser beregnes residualt.

Det dobbelte bogholderis princip

Det følger af det dobbelte bogholderis princip, at summen af alle beløb posteret under indtægter er lig summen af alle udgiftsbeløb, eller med andre ord, at saldoen på den samlede betalingsbalance altid er nul.

Løbende kontor

Den løbende konto udtrykker, om der til forbrug og investering er anvendt mere eller mindre end de indkomster, som netto er til rådighed

for residenterne i Danmark. Et underskud på betalingsbalancens løbende poster er således udtryk for, at udlandet (ikke-residenterne) har stillet en del af deres økonomiske ressourcer til rådighed for Danmark. Dette forekommer sjældent uden en modydelse, idet udlandet normalt vil afkræve Danmark et afkast af de overførte ressourcer, fx i form af rentebetalinger på ydede lån. Den løbende konto er den delbalance, der ofte påkalder sig størst opmærksomhed – og i daglig tale er udtrykket over- eller underskud på betalingsbalancen synonymt med over- eller underskud på betalingsbalancens *løbende konto*.

Det fremføres ofte som ønskværdigt, at der ikke er underskud på de løbende poster. Det skal dog understreges, at dette er udtryk for en politisk vurdering, der ikke behøver at være økonomisk velbegrundet. Det kan være særdeles fornuftigt at have et periodevist underskud, hvis låntagningen i udlandet anvendes til fx opbygning af et kapitalapparat, der giver et højere afkast i fremtiden end det afkast, som skal betales i forbindelse med låntagningen.

<i>Kapitalkontoen</i>	På kapitalkontoen føres forskellige indtægter og udgifter af éngangs-karakter. En hovedgruppe er afhændelse og erhvervelse af rettigheder som licenser og patenter mv. En anden hovedgruppe er kapitaloverførsler som fx tilskud til anlæg af en vej i et udviklingsland.
<i>Finansiell konto</i>	Den finansielle konto, eller finansposterne, dækker økonomiske transaktioner i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten til et andet lands finansielle aktiver. I betalingsbalancen bliver den finansielle konto underopdelt i direkte investeringer, porteføljeinvesteringer, afledte instrumenter, andre investeringer samt ændringer i valuta-reserven. Sidstnævnte, som også kaldes international likviditet eller reservestillingen over for udlandet, svarer til Nationalbankens netto-stilling over for udlandet.
<i>Fejl og udeladelser</i>	Fejl og udeladelser opstår som følge af fejlagtige, mangelfulde eller dobbelte indberetninger i de statistiske indberetningssystemer. Posten har karakter af en statistisk residualstørrelse, der får de bogholderi-mæssige sammenhænge til at stemme.

2.1 Danskere og udlændinge

<i>Ejerskab og transaktion</i>	I betalingsbalancestatistikken medtages værdien af en vare eller tjeneste principielt på det tidspunkt, hvor ejendomsretten til varen skifter hænder eller tjenesteydelsen foretages, idet selve betalingstidspunktet i denne forbindelse ikke har nogen betydning. For en række transaktioner er der imidlertid ofte et tidsmæssigt sammenfald mellem handlens gennemførelse og selve betalingen.
<i>Alle økonomiske transaktioner er omfattet</i>	Betalingsbalancen har til formål at registrere <i>alle</i> økonomiske transaktioner mellem Danmark og udlandet. Derfor er det af afgørende betydning for statistikens kvalitet at kunne afgrænse og operationalisere, hvad der hører til Danmark, og hvad der betragtes som udland.

I den forbindelse taler man om *residenter* (danskere) og *ikke-residenter* (udlændinge). I betalingsbalancesammenhæng spiller statsborgerskab ingen rolle, idet det er opholdet (bosætningen) i landet og den økonomiske interessevaretagelse, der er afgørende kriterier i statistikken. Det er vigtigt i betalingsbalancesammenhæng at nævne, at både Færøerne og Grønland betragtes som udland.

*Residente personer
og virksomheder*

En resident *person* er en person, som er permanent bosiddende i Danmark, eller en person, som har været eller agter at være bosiddende i Danmark i mere end ét år. Undtaget herfor er dog studerende og personer i sygdomsbehandling, der forbliver residenter i deres hjemland, selv om de skulle opholde sig mere end ét år i Danmark i forbindelse med deres studier eller behandling.

En resident *virksomhed* er en virksomhed, som har et økonomisk interessetyngdepunkt (udøver eller forventes at udøve økonomiske aktiviteter) i Danmark gennem længere tid (mere end ét år). Det betyder, at filialer eller datterselskaber i Danmark af udenlandske virksomheder regnes som residente (danske) virksomheder.

Alle andre personer eller virksomheder betragtes som ikke-residente (udenlandske).

I betalingsbalancesammenhæng indgår alle økonomiske transaktioner mellem residente og ikke-residente enheder, uanset om beløbet lyder eller betales i dansk eller fremmed valuta. Det er alene det forhold, at der sker økonomiske transaktioner mellem residenter og ikke-residenter, der er afgørende.

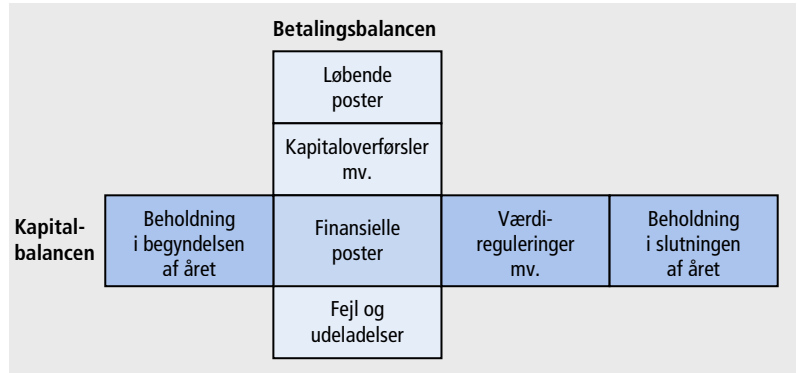
2.2 Betalingsbalancen og nettogælden til udlandet

*Sammen-
hængende
system*

Betalingsbalancen er en opgørelse af de strømme, der afspejler de økonomiske ændringer, der sker i løbet af året (eller en anden periode). *Kapitalbalancen* er en beholdningsopgørelse, der som et øjebliksbillede viser Danmarks samlede aktiver og passiver over for udlandet, fx ved udgangen af året. Kapitalbalancen benævnes af historiske årsager ofte udlandsgælden, der da som nettostørrelse er bestemt som Danmarks samlede passiver over for udlandet fratrukket de samlede aktiver over for udlandet.

Den principielle sammenhæng mellem de to opgørelser er vist i figur 5.

Figur 5. Principskitse over betalings- og kapitalbalancen

Horisontal og vertikal sammenhæng

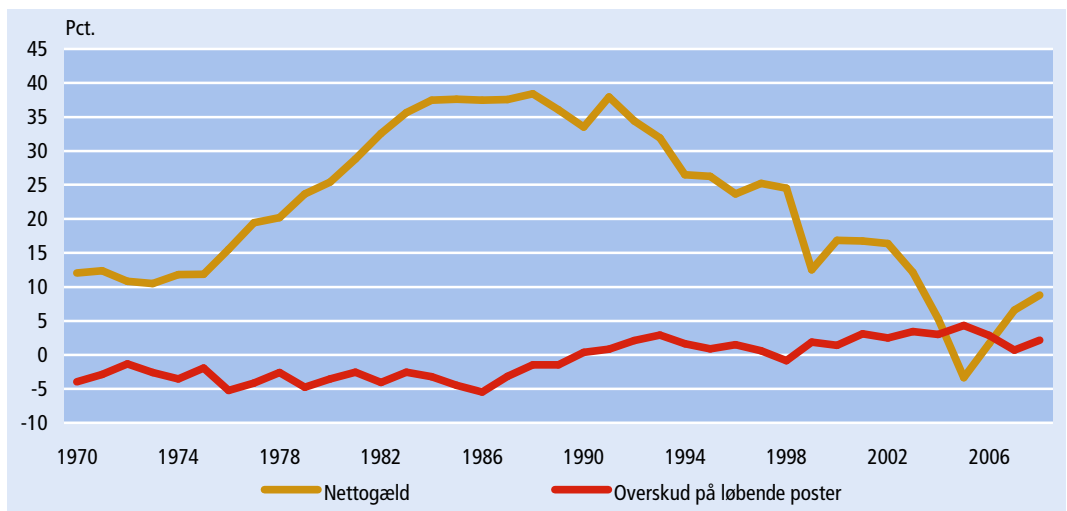
Et overskud på betalingsbalancens løbende poster aflejrer sig alt andet lige som en tilvækst i de finansielle poster, fx i form af en forøgelse af udenlandske værdipapirer. Dette betyder, at Danmarks fordringer på udlandet stiger. Stigningen kan dog normalt ikke direkte aflæses af kapitalbalancen, da værdipapirer hen over perioden er genstand for kurs- og prisændringer. Men alt andet lige betyder et overskud på betalingsbalancens løbende poster, at Danmarks udlandsgæld vil falde, mens udlandsgælden omvendt vil stige, når Danmark har underskud på betalingsbalancen.

Reduceret kontoform

Sammenhængen mellem beholdnings- og strømstørrelserne er således:

Beholdning ved årets begyndelse
 + årets finansielle transaktioner
 + årets værdireguleringer mv.
 = Beholdning ved årets afslutning.

Figur 6. Betalingsbalance og udlandsgæld i forhold til BNP. 1970-2008

*Nettogæld og
betalingsbalance*

I figur 6 kan man se udviklingen i Danmarks udlandsgæld i sammenhæng med under- eller overskuddet på betalingsbalancens løbende poster siden 1970. Figuren bekræfter hovedreglen om, at underskud på de løbende poster på længere sigt fører til en forøgelse af nettogælden, mens et overskud bidrager til at reducere gælden. Med det vedvarende løbende underskud på betalingsbalancen i 1970'erne og 1980'erne steg Danmarks nettogæld til at udgøre næsten 40 pct. af BNP. Da der i 1990'erne kom overskud på betalingsbalancens løbende poster, begyndte Danmark dermed at nedbringe sin nettogæld, således at Danmark stort set blev gældfri i 2005. Den helt præcise sammenhæng mellem betalingsbalance- og gældsudviklingen er, især på kort sigt, som nævnt påvirket af de forskellige værdireguleringer, der løbende foretages af aktiverne og passiverne.

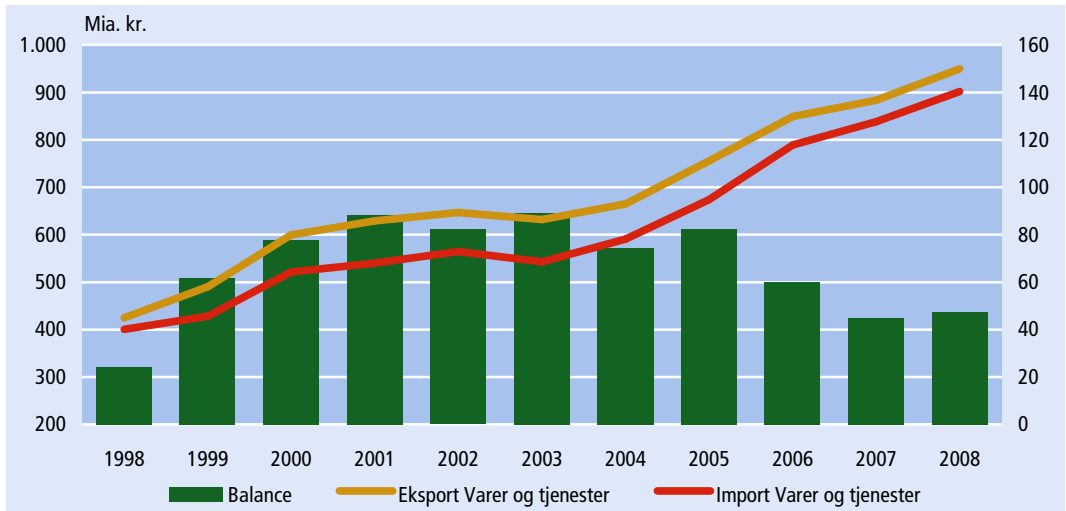
3. Den samlede udenrigshandel

*Stigende
udenrigshandel trods
markant fald
i sidste kvartal*

I 2008 beløb Danmarks samlede eksport af varer og tjenester sig til 949,3 mia. kr., mens importen af varer og tjenester var på 901,9 mia. kr. I forhold til 2007 var der tale om en stigning på 7,5 pct. i eksporten og 7,6 pct. i importen. Væksten i udenrigshandlen var dermed stigende i 2008, sammenlignet med 2007, hvor eksporten og importen voksede med 4,0 pct. og 6,2 pct. Dette til trods for, at import og eksport af varer faldt drastisk i fjerde kvartal af 2008. En udvikling, der er nærmere beskrevet i kapitel 4.

Figur 7.

Den samlede udenrigshandel med varer og tjenester. 1998-2008

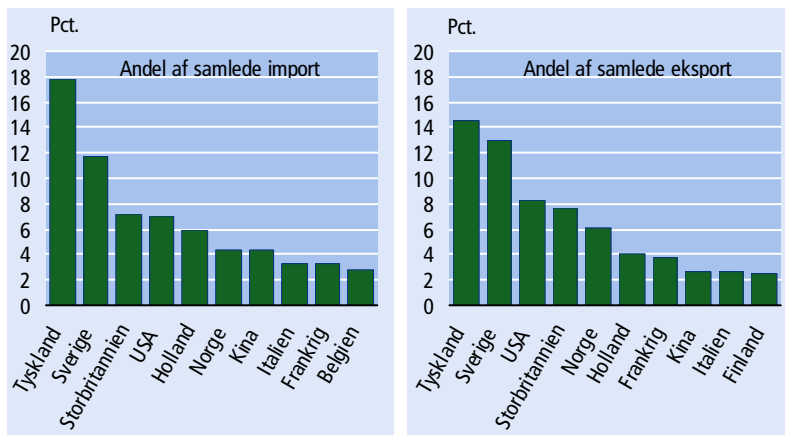
*Overskud på varer og
tjenester siden 1987*

Danmark har siden 1987 haft overskud over for udlandet på handlen med varer og tjenester. I 2008 endte overskuddet på 47,4 mia. kr., hvilket er en lille stigning på 5,1 pct. i forhold til året før.

*Tjenestehandlen
udgør en
stigende andel*

I det seneste tiår har tjenestehandlen fået en stigende betydning. I 2008 udgjorde tjenestehandlen således 37,0 pct. af den samlede udenrigshandel, mens tjenesternes andel i 1998 var på 25,0 pct.

Figur 8. Top 10 eksportmarkeder og importlande for varer og tjenester. 2008

Handlen koncentreret på store samhandelspartnere

Udenrigshandlen med varer og tjenester er koncentreret på store samhandelspartnere – således udgør handlen med de ti største lande i importen og eksporten omkring to tredjedel af den samlede udenrigshandel. Bortset fra Norge, Kina og USA er de ti største samhandelspartnere EU-lande, og EU-landene udgjorde 62,6 pct. af den samlede udenrigshandel i 2008.

Tabel 6. Top 10 eksportmarkeder og importlande for varer og tjenester. 2008

Land	Eksport			Land	Import		
	2008	Ændring	Andel		2008	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.			mia. kr.	pct.	
I alt	949,3	7,5	100,0	I alt	901,9	7,6	100,0
Tyskland	137,7	10,8	14,5	Tyskland	160,9	3,8	17,8
Sverige	122,5	5,0	12,9	Sverige	105,2	3,1	11,7
USA	79,2	1,7	8,3	Storbritannien	64,5	11,0	7,2
Storbritannien	72,3	6,6	7,6	USA	63,4	-2,1	7,0
Norge	57,6	6,8	6,1	Holland	52,9	10,9	5,9
Holland	38,7	10,2	4,1	Norge	39,6	14,0	4,4
Frankrig	35,9	4,1	3,8	Kina	39,1	8,4	4,3
Kina	25,6	4,4	2,7	Italien	30,0	1,7	3,3
Italien	25,5	1,5	2,7	Frankrig	29,0	-2,5	3,2
Finland	24,3	-0,2	2,6	Belgien	25,6	5,8	2,8

Anm.: Ændringen er i forhold til 2007, og andelen er i forhold til den samlede eksport eller import.

3.1 Udenrigshandel med varer

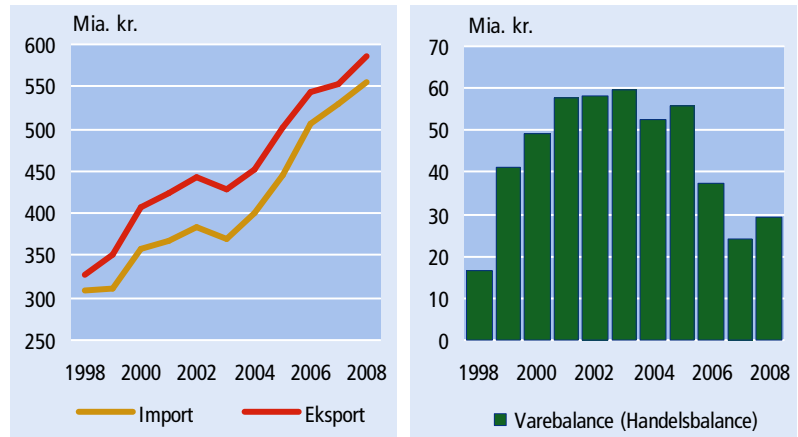
*Handelsbalance-
overskud på næsten
30 mia. kr. i 2008*

I 2008 havde Danmark et overskud på varehandlen på 29,4 mia. kr. Dette var skabt af, at eksporten var på 585,8 mia. kr. og importen beløb sig til 556,4 mia. kr. Med stigningen i årets overskud var den tendens med faldende overskud, der var set siden 2005, blevet brudt.

*Stadig vækst i
udenrigshandlen
i 2008*

Væksten i både vareeksport og vareimport steg markant i 2008, set i forhold til 2007. Eksporten steg med 6,0 pct., mens importen steg med 5,2 pct. I 2007 var væksten til sammenligning kun 1,6 pct. i eksporten og 4,4 pct. i importen.

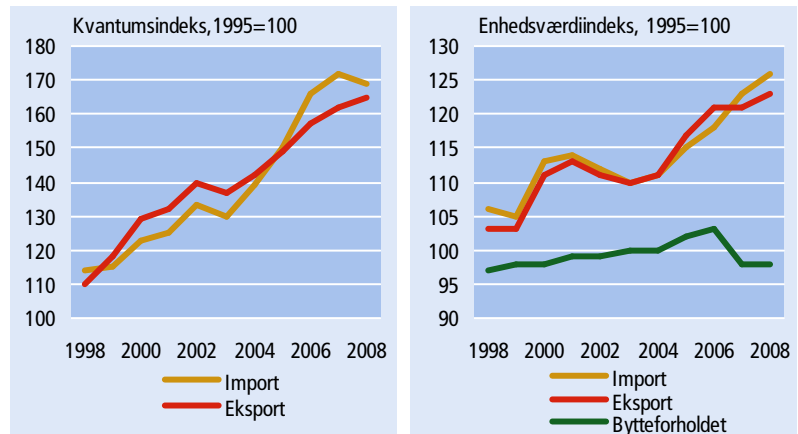
Figur 9. Den samlede udenrigshandel med varer. 1998-2008

*Importmængden
faldt, mens
eksportmængden
steg*

Udviklingen i udenrigshandlen med varer kan opdeles i ændringer i mængder og priser, jf. afsnit 1.2. Kvantomindekset, som belyser mængdeudviklingen, viser at importen faktisk faldt en smule i 2008 med næsten 2 pct., mens eksporten modsat steg med omtrent samme procentsats.

Figur 10. Kvantomindeks, enhedsværdiindeks og bytteforhold for varer. 1998-2008

Både import- og eksportpriserne steg

Udviklingen i priserne – udtrykt ved enhedsværdiindekset – var i 2008 stigende for både importens og eksportens vedkommende. Importpriserne steg lidt mere end 2 pct., mens eksportpriserne steg lidt mindre end 2 pct.

Uændret bytteforhold i 2008

Da import- og eksportpriserne i 2008 stort set bevægede sig parallelt forblev bytteforholdet også stort set det samme. Hermed afveg udviklingen fra 2006 til 2007, hvor der blev konstateret et fald i bytteforholdet grundet, at importpriserne i denne periode steg væsentlig hurtigere end eksportpriserne.

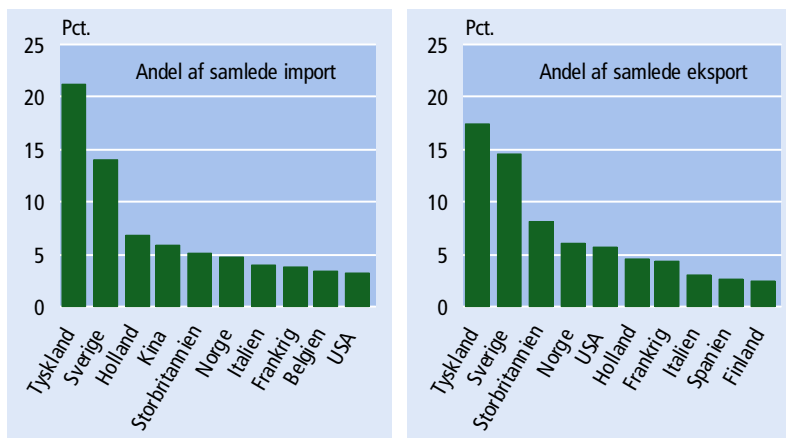
3.1.1 Samhandelspartnere

Varehandlen er koncentreret på få lande

Danmark handler med mere end 200 forskellige samhandelspartnere, men hovedparten af varehandlen er koncentreret på nogle få dominerende lande. De ti største eksportmarkeder aftog 69,1 pct. af den samlede danske vareeksport i 2008, mens ti lande repræsenterede 72,2 pct. af vareimporten. Begge andele er dog faldet en smule i 2008, hvilket vidner om, at der er en række mindre lande uden for top ti, der har haft en stigende betydning for Danmarks samhandel.

Figur 11.

Top 10 eksportmarkeder og importlande for varer. 2008

Udlandshandlen med varer domineres af tre lande

Der er en overvægt af EU-lande blandt de ti største eksport- og importlande. Tyskland, Sverige og Storbritannien har med en samlet andel af Danmarks eksport på omkring 40 pct. en ganske særlig betydning for Danmarks varehandel med udlandet. I vareeksporten er det kun USA og Norge blandt ikke-EU-landene, som er med i top 10 af eksportmarkeder, og foruden de to lande er Kina det eneste land uden for EU, som er blandt de ti største importlande.

Stabil rangorden mellem landene

Rangordningen mellem de ti største eksportmarkeder og importlande er præget af relativ få ændringer fra år til år. Ændringerne sker oftest som følge af, at for flere lande er værdiforskellen mellem landenes handel med Danmark relativt lille, og ændringen i rangordningen kan derfor være kortvarig.

Tabel 7. Top 10 eksportmarkeder og importlande for varer. 2008

Land	Eksport			Land	Import		
	2008	Ændring	Andel		2008	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.			mia. kr.	pct.	
I alt	585,8	6,0	100,0	I alt	556,4	5,2	100,0
Tyskland	102,6	10,7	17,5	Tyskland	118,3	3,1	21,3
Sverige	85,3	5,5	14,6	Sverige	77,9	1,7	14,0
Storbritannien	47,6	8,6	8,1	Holland	37,6	5,6	6,8
Norge	35,9	8,3	6,1	Kina	33,0	10,0	5,9
USA	33,0	-6,9	5,6	Storbritannien	28,1	4,1	5,1
Holland	26,8	7,1	4,6	Norge	26,5	18,1	4,8
Frankrig	25,6	3,7	4,4	Italien	21,9	-1,3	3,9
Italien	18,1	0,8	3,1	Frankrig	20,8	-4,1	3,7
Spanien	15,3	-1,9	2,6	Belgien	19,4	3,6	3,5
Finland	14,8	-4,4	2,5	USA	17,9	-3,1	3,2

Anm.: Ændringen er i forhold til 2007, og andelen er i forhold til den samlede eksport eller import.

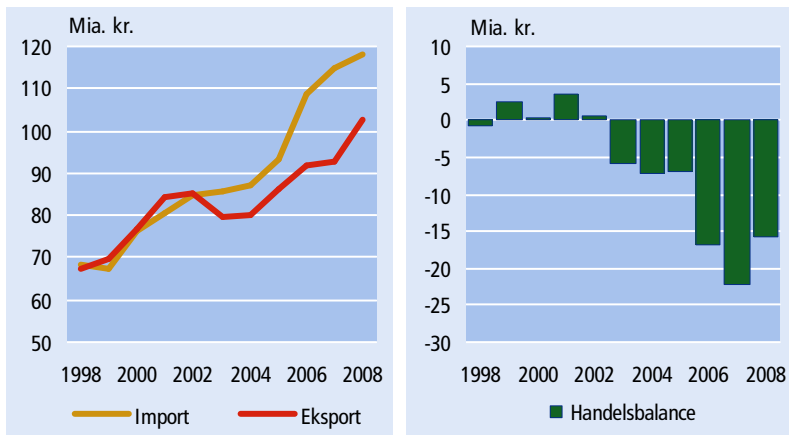
Kina skyder op af rangstigen i importen

Blandt de mere vedvarende ændringer skal særligt fremhæves Kinas plads blandt importlandene. Siden Kina i 2000 for første gang var blandt de ti største importlande, er landet skudt op ad rangstigen og er nu Danmarks fjerdestørste importland.

Tyskland stadig den største samhandelspartner

Tyskland er fortsat Danmarks ubetinget største samhandelspartner, men handlen har haft en procentvis mindre vækst end den samlede udenrigshandel i de seneste ti år. Særlig væksten i eksporten til Tyskland halter efter, og den tyske andel af den samlede danske eksport er derfor faldet fra 20,7 pct. i 1998 til 17,5 pct. i 2008. Derimod er Tysklands andel af importen i samme periode blot faldet fra 22,0 pct. til 21,3 pct., og dermed har danskernes køb af varer fra Tyskland holdt trit med fremgangen i danskernes samlede varekøb i udlandet i det seneste tiår.

Figur 12. Varehandlen med Tyskland. 1998-2008

*Solidt underskud
på samhandlen
med Tyskland*

Udviklingen har ført til, at Danmark siden 2003 har haft et underskud på varehandlen med Tyskland. Underskuddet steg fra 5,9 mia. kr. i 2003 til 22,1 mia. kr. i 2007 – hvorefter underskuddet faldt til 15,7 mia. kr. i 2008.

*Varehandlen pr.
indbygger giver
et andet billede af
de største markeder*

Ses den danske varehandel med de forskellige lande i forhold til de pågældende landes befolkningsantal, fås et andet billede af, hvilke lande Danmark har betydende samhandelsrelationer med. I både eksporten og importen er det da de nordiske lande og andre nærmarkeder, som dominerer listerne.

*Rollerne byttes om,
når man ser på
landenes størrelse*

Når man fordeler import og eksport i forhold til indbyggertallet i de lande, som vi handler med, kan man tydeligt se, at de nordiske lande spiller en betydelig rolle i samhandlen. Sverige og Norge er set i forhold til deres befolkningstal betydelige samhandels partnere med Danmark. Hver svensker importerer i gennemsnit for næsten 10.000 kr. pr. år (dansk eksport), mens hver svensker i gennemsnit eksporterer for lidt under 9.000 kr. pr. år til Danmark (dansk import). Omvendt kan man se, at Tyskland, der er Danmarks mest betydningsfulde samhandels-partner falder lidt ned af rangstigen, når samhandlen sættes i forhold til den tyske befolkning

*Grønland og
Færøerne*

I kraft af deres særlige tilknytning til Danmark har Grønland og Færøerne dog den ubetinget største varehandel med Danmark pr. indbygger.

Tabel 8. Eksportmarkeder og importlande efter varehandel pr. indbygger. 2008

Land	Eksport		Land	Import	
	Total	Pr. indb.		Total	Pr. indb.
	mia. kr.	kr.		mia. kr.	kr.
Sverige	85,3	9 320	Sverige	77,9	8 514
Island	2,6	8 336	Norge	25,6	5 443
Norge	35,7	7 578	Luxembourg	1,8	3 852
Finland	14,8	2 795	Island	0,9	2 780
Holland	26,7	1 633	Finland	12,4	2 342
Irland	7,0	1 618	Holland	37,6	2 294
Estland	1,7	1 302	Belgien	19,4	1 827
Tyskland	101,3	1 231	Tyskland	118,1	1 436
Litauen	3,0	881	Estland	1,8	1 315
Letland	1,9	829	Irland	5,3	1 228
Grønland	2,9	51 746	Grønland	2,5	43 454
Færøerne	2,4	49 044	Færøerne	0,9	19 137

Anm.: Udenrigshandlen er opgjort ekskl. skibe og fly mv. Kun lande, hvor summen af eksport og import er større end 0,5 mia. kr., er medtaget. Befolkningstallene er for 2008 eller senest foregående år, hvor tal er tilgængelige, og tallene er hentet fra Statistisk Årbog 2009.

*Geografisk fordeling
af udenrigshandlen
med varer*

Hovedparten af handlen med udlandet sker med samhandelspartnere geografisk tæt placeret på Danmark. Efter udvidelsen af EU med ti nye lande i 2004 tegner EU-landene sig således for omkring 70 pct. af Danmarks udenrigshandel med varer. Den resterende del af handlen foregår hovedsagelig med det øvrige Europa og Asien, som hver tegner sig for en andel på omkring 10 pct. af udenrigshandlen, samt med Nordamerika. Udenrigshandlen med Afrika, Australien og Oceanien, Syd- og Mellemamerika og Mellemøsten er derimod af et meget beskedent omfang.

Tabel 9. Geografisk fordeling af udenrigshandlen med varer. 2008

Landegruppe	Eksport			Import		
	2008	Ændring	Andel	2008	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.		mia. kr.	pct.	
I alt	585,8	6,0	100,0	556,4	5,2	100,0
EU-landene	398,3	5,4	68,0	399,8	3,2	71,8
Ikke-EU-lande	187,5	7,3	32,0	156,6	11,0	28,2
Øvrige Europa	68,3	7,2	11,7	53,2	17,6	9,6
Afrika	7,2	23,9	1,2	2,8	12,0	0,5
Nordamerika	42,0	-3,4	7,2	23,3	-2,0	4,2
Syd- og Mellemamerika	9,0	7,4	1,5	10,0	17,8	1,8
Nær- og Mellemøsten	9,7	13,1	1,7	3,1	11,5	0,6
Øvrige Asien	45,1	13,2	7,7	58,4	3,2	10,5
Australien og Oceanien	6,2	25,3	1,1	5,8	239,6	1,0

Anm.: Ændringen er i forhold til 2007. Summen af tallene for landegrupperne uden for EU afviger fra totalen pga. ikke-landefordelte vareposter.

3.1.2 Udenrigshandlen med varer fordelt på brancher

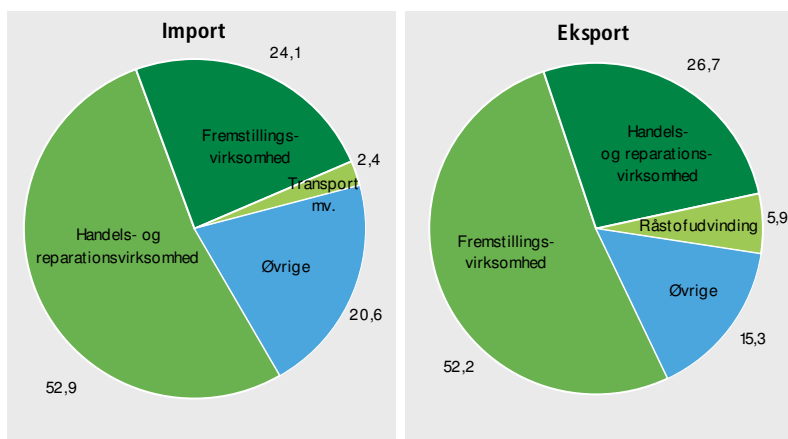
*Handelsvirksomheder
står for størstedelen
af vareimporten*

Opdelers man udenrigshandlen med varer på brancher, fremgår det, at store dele af udenrigshandlen foretages af egentlige handelsvirksomheder. Tendensen er særlig tydelig i importen, hvor handelsvirksomheder står for mere end halvdelen, mens de står for en fjerdedel af den samlede eksport.

*Fremstillingsvirksomheder repræsenterer
størstedelen af
eksporten*

Fremstillingsvirksomheder repræsenterer mere end halvdelen af eksporten, men kun en fjerdedel af den samlede vareimport. Eksporten foretages altså i høj grad af virksomheder, der selv producerer varerne, mens importen i stort omfang foretages med henblik på videresalg.

Figur 13. Udenrigshandlen med varer fordelt på brancher (procentvis fordeling). 2008

3.1.3 Udenrigshandlen med varer fordelt på varegrupper

Hovedtræk ved handlen med udlandet

Danmarks varehandel med udlandet kan i hovedtræk karakteriseres ved, at importen består af varer til forbrug og til anvendelse i industrien og andre erhverv, og at eksporten består af landbrugsprodukter, olie og en bred vifte af industriprodukter. Farmaceutiske og kemiske produkter samt maskiner og instrumenter er de store varegrupper i industrieksporten, men også beklædning, møbler og fødevarer er betydende eksportvarer.

Udviklingen i varegruppefordelingen 1998-2008

Fra 1998 til 2008 steg eksporten af brændselsstoffer mv. fra en andel på 3,3 pct. til 11,8 pct. af den samlede eksport, mens eksport af kemiske produkter mv. steg fra 11,2 pct. til en andel på 13,2 pct. Samtidig faldt landbrugsvarer og andre næringsmidlers andel af eksporten fra 21,9 pct. til 17,3 pct. Ændringerne i de andre varegruppers andele i eksporten og importen har været små i den seneste tiårsperiode.

Tabel 10. Eksport af varer. 2008

Varegruppe	Værdi	Ændring	Andel	
	2008	2008	1998	2008
	mia. kr.		pct.	
I alt	585,8	6,0	100,0	100,0
I alt (ekskl. skibe og fly)	579,2	5,4	98,4	98,9
Næringsmidler, drikkevarer, tobak mv.	101,1	5,7	21,9	17,3
Råstoffer, undt. brændsel	21,9	3,1	4,0	3,7
Brændsels- og smørestoffer o.l.	69,3	24,2	3,3	11,8
Kemikalier og kemiske produkter	77,3	5,4	11,2	13,2
Forarbejdede varer, primært halvfabrikata	64,5	6,9	11,4	11,0
Maskiner, undt. transportmidler	131,1	2,1	24,3	22,4
Transportmidler	24,8	22,6	4,5	4,2
Færdigvarer og andre varer	95,9	-1,8	19,3	16,4

*Relativ stabil
import-
sammensætning*

Importsammensætningen – bortset fra brændselsstoffer – ser ud til at gennemløbe en relativ stabil udvikling i de seneste ti år. Der er nemlig ikke de store udsving i importens relative andele. Eneste markante undtagelse er som sagt udviklingen i importen af brændselsstoffer mv., hvis relativ andel af den samlede import voksede fra 3,5 pct. i 1998 til 8,4 pct. i 2008, men en del af forklaringen er, at denne import er meget svingende hen over tid, hvilket også fremgår af, at importen heraf steg med hele 54,4 pct. fra 2007 til 2008.

Tabel 11. Import af varer. 2008

Varegruppe	Værdi	Ændring	Andel	
	2008	2008	1998	2008
	mia.kr.		pct.	
I alt	556,4	5,2	100,0	100,0
I alt (ekskl. skibe og fly)	542,7	3,9	98,4	97,5
Næringsmidler, drikkevarer, tobak mv.	65,3	10,0	11,9	11,7
Råstoffer, undt. brændsel	15,6	-1,9	3,8	2,8
Brændsels- og smørestoffer o.l.	46,5	54,4	3,5	8,4
Kemikalier og kemiske produkter	60,6	7,5	10,2	10,9
Forarbejdede varer, primært halvfabrikata	92,4	0,6	17,5	16,6
Maskiner, undt. transportmidler	127,9	-2,5	25,1	23,0
Transportmidler	59,2	6,2	10,5	10,6
Færdigvarer og andre varer	89,0	0,8	17,3	16,0

*Underopdeling af
udenrigshandlen*

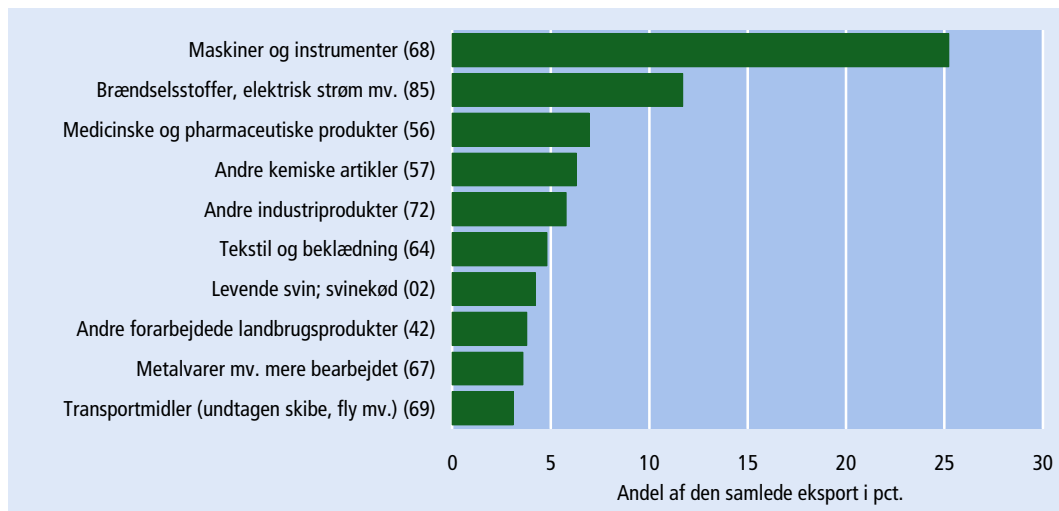
Både import og eksport kan opdeles i en række varegrupper, som kan have interesse i belysning af Danmarks samlede udenrigshandel. Hvis man opstiller varehandlen i en rangorden, kan væsentlige mønstre fremdrages.

*Top tre på det danske
eksportmarked*

Maskiner og instrumenter er den varegruppe der fylder mest i den danske vareeksport. Med en omsætning på næsten 148 mia. kr. i 2008

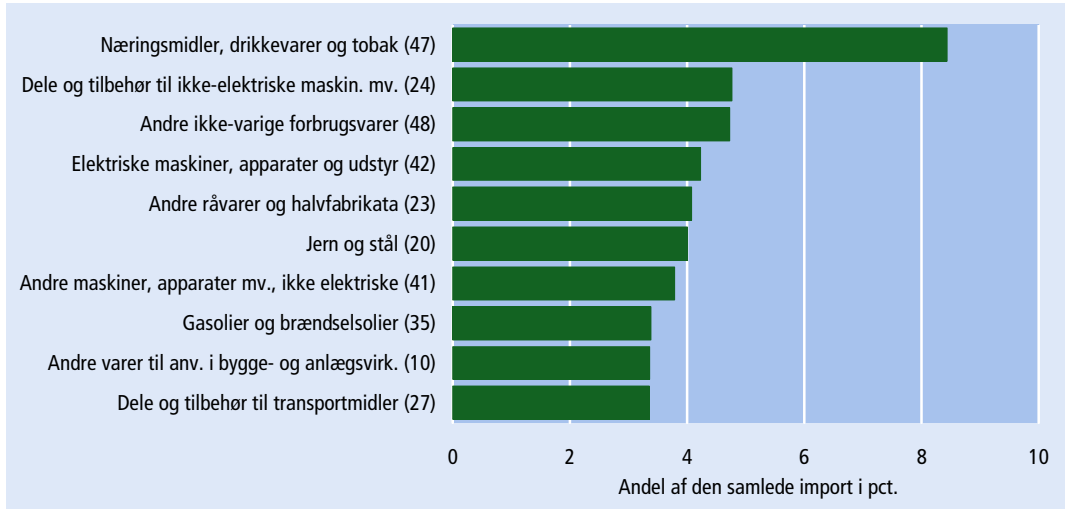
udgjorde denne varegruppe mere end en fjerdedel af den samlede danske eksport. Næststørste eksportvaregruppe er råolie mv. med en eksportandel på næsten 70 mia. kr., hvilket også afspejler det forhold, at Danmark er gået fra at være nettoimportør til at blive nettoeksportør af energivarer. Tredjestørste varegruppe på det danske eksportmarked er medicinske og farmaceutiske produkter med en omsætning på mere end 40 mia. kr. i 2008

Figur 14. De ti største varegruppers andel af samlede vareeksport. 2008

Top tre i import Importen er mere bredt sammensat end eksporten, hvilket også afspejles i tallene, der viser, at den mest populære importvaregruppe, næringsmidler, drikkevarer og tobak, med en import på 47 mia. kr. kun udgør 8,4 pct. af den samlede import. Herefter følger dele og tilbehør til ikke-elektriske artikler med en import på 27 mia. kr., hvilket svarer til 4,8 pct. af importen. Lige efter på tredjepladsen følger import af ikke-varige forbrugsvarer med en omsætning på 26 mia. kr., hvilket svarer til 4,7 pct. af den samlede vareimport.

Figur 15. De ti største varegruppers andel af den samlede vareimport. 2008

Råolie vigtig for dansk eksport

Råolie er en af de mest betydende enkeltvarer i den danske udenrigshandel. Siden 1997 har Danmark været nettoeksportør af råolie (SITC-varekode 333), og i 2008 udgjorde råolieeksporten 5,3 pct. af den samlede vareeksport. Råolieimportens andel af vareimporten var 1,5 pct.

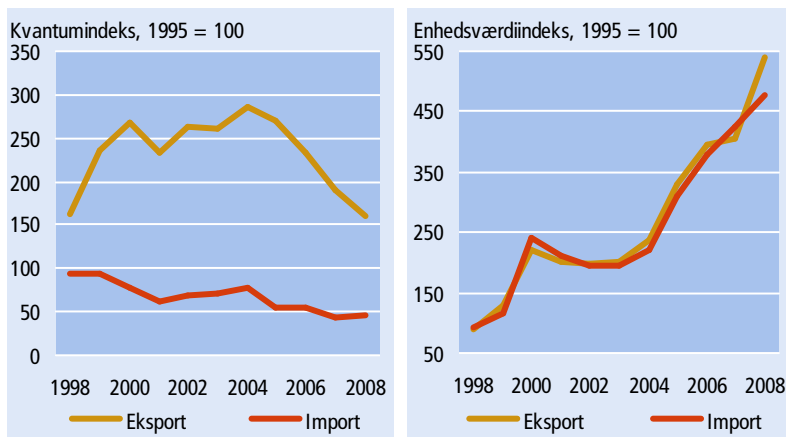
Stigning i råolieeksporten ...

Eksporten af råolie var i 2008 på 31,0 mia. kr., hvilket er en stigning på 11,9 pct. i forhold til året før. Olieimporten steg med 19,0 pct. til 8,4 mia. kr. Overskuddet på udenrigshandlen med råolie blev samlet set forbedret med 2,0 mia. kr. i 2008 i forhold til 2007 og endte på 22,6 mia. kr.

... skyldes stor stigning i priserne

Stigningen i råolieeksporten i 2008 dækker over et fald i mængderne på hele 16 pct., men dette mængdefald blev mere end opvejet af en prisstigning (enhedsværdi) på råolieeksporten på 33 pct.

Figur 16. Kvantumindeks og enhedsværdiindeks for udenrigshandel med råolie. 1998-2008

Sverige er hovedaftager af dansk råolie

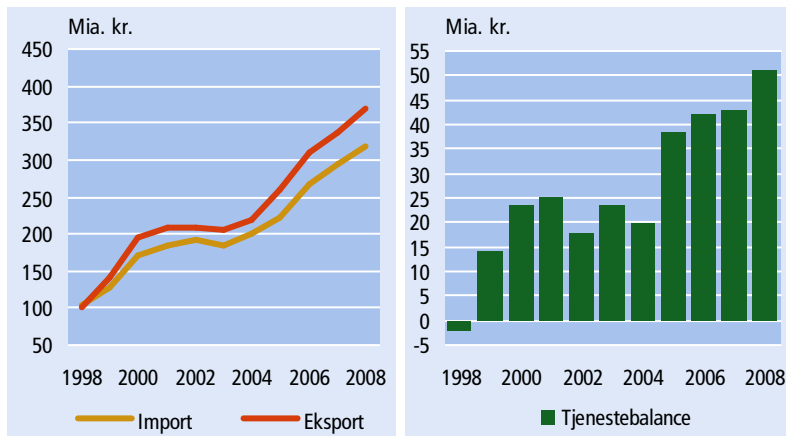
I 2008 aftog Sverige 57 pct. af den danske råolieeksport, efterfulgt af Storbritannien med 21 pct. og Frankrig med 8 pct. Holland, Irland og Finland aftog hovedparten af den resterende råolieeksport. Import af råolie til Danmark sker næsten udelukkende fra Norge, og sker primært med henblik på raffinering.

3.2 Udenrigshandel med tjenester

Fortsat stigning i overskuddet på tjenestehandlen

Overskuddet på tjenestehandlen med udlandet var i 2008 på 51,0 mia. kr. Overskuddet på tjenestehandlen har været stigende i de seneste år, og i 2008 var det således 8,0 mia. kr. større end i 2007. Danmark eksporterede tjenester for 368,3 mia. kr. i 2008, mens importen af tjenester udgjorde 317,2 mia. kr. Det svarer til stigninger på 9,5 pct. og 8,2 pct. i forhold til 2007.

Figur 17. Den samlede udenrigshandel med tjenester. 1998-2008

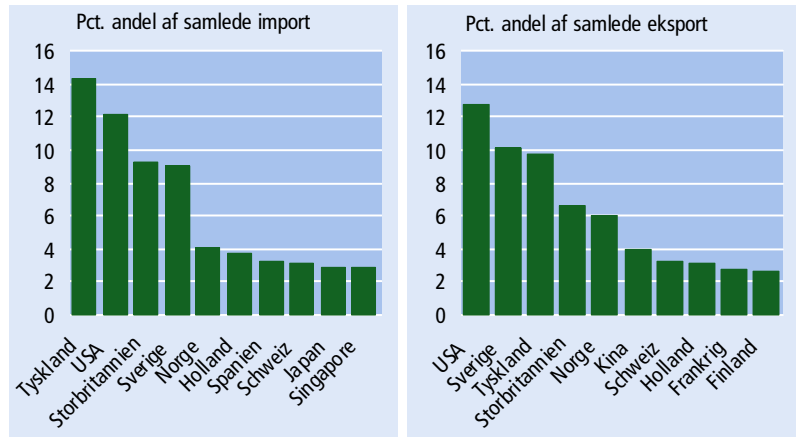

3.2.1 Samhandelspartnere

Tjenestehandlens sammensætning

I lighed med varehandlen har Danmark stor udveksling af tjenester med udlandet. På eksportsiden var USA i 2008 Danmarks vigtigste handelspartner på tjenesteområdet, hvilket især skyldes, at amerikanske kunder aftager hovedparten af tjenesterne inden for søtransport. Det forhold, at søtransporten hovedsagelig er knyttet til USA, er ikke nødvendigvis et udtryk for, at den fysiske søtransport foregår fra og til USA. Det afgørende i opgørelsen af tjenestehandlen er, at de danske rederier sejler for amerikanske kunder. På importsiden var Tyskland i 2008 den vigtigste handelspartner. Søtransport er også i forhold til Tyskland en dominerende tjenestegruppe, men også rejser og vejtransport er meget væsentlige i den danske import af tjenesteydelser fra Tyskland.

Figur 18. Top 10 eksport- og importlande for tjenester. 2008

For den samlede tjenestehandel er Sverige og Tyskland efter USA vores største samhandelspartnere. For disse to lande spiller søtransporten også en meget væsentlig rolle, men samhandlen med disse lande dækker en bred vifte af tjenesteydelser, såsom luft- og vejtransport, rejser og andre forretningstjenester. Helt generelt kan man konstatere, at når man ser bort fra søtransporten, spiller det geografiske nærmarked en væsentlig rolle for dansk tjenestehandel.

Tabel 12. Top 10 eksport- og importlande for tjenester. 2008

Land	Eksport			Land	Import		
	2008	Ændring	Andel		2008	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.			mia. kr.	pct.	
I alt	368,3	9,5	100,0	I alt	317,2	8,2	100,0
USA	46,8	8,6	12,7	Tyskland	45,3	5,4	14,3
Sverige	37,4	3,7	10,2	USA	38,6	-3,1	12,2
Tyskland	35,8	10,2	9,7	Storbritannien ..	29,4	7,8	9,3
Storbritannien..	24,5	1,9	6,6	Sverige	28,6	6,8	9,0
Norge	22,1	5,2	6,0	Norge	12,8	8,6	4,0
Kina	14,5	-0,6	3,9	Holland	11,7	16,8	3,7
Schweiz	12,1	28,8	3,3	Spanien	10,5	6,3	3,3
Holland	11,5	14,3	3,1	Schweiz	9,9	27,5	3,1
Frankrig	10,3	3,9	2,8	Japan	9,3	28,2	2,9
Finland	9,6	7,0	2,6	Singapore	9,2	45,9	2,9

Anm.: Ændringen er i forhold til 2007, og andelen er i forhold til den samlede eksport eller import.

Bidrag til overskud på handel med tjenester

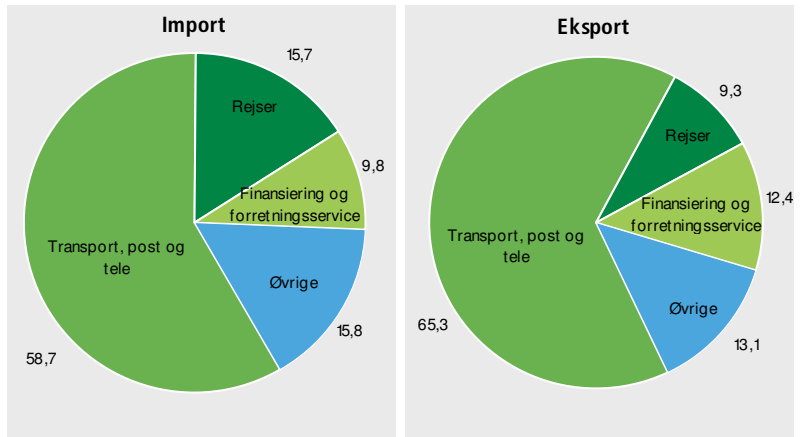
Af tabel 12 kan det bl.a. udledes, at det danske overskud på tjenestehandlen på 51,0 mia. kr. skyldtes overskud over for USA og Sverige med overskud på 8,2 mia. kr. og 8,8 mia. kr., mens handlen med Tyskland gav et underskud på 9,4 mia. Overskuddet over for USA steg kraftigt med 4,9 mia. kr. og faldt over for Sverige med 0,5 mia. kr. i forhold til året før, mens underskuddet over for Tyskland faldt med 1,0 mia. kr. Det stærkt stigende overskud over for USA skyldes, at eksporten steg samtidigt med at importen faldt, mens udviklingen i nettoresultatet for tjenestehandlen over for både Sverige og Tyskland skal ses på baggrund af generelt stigende handel. Det skal nævnes, at Danmark på tjenestehandlen i 2008 havde et solidt overskud over for Kina på 8,2 mia. kr., hvilket specielt skal ses i lyset af den generelt store vareeksport fra Kina og deraf følgende transportbehov som bl.a. danske rederier forestår.

3.2.2 Udenrigshandlen med tjenester fordelt på brancher

Få brancher dominerer tjenestehandlen

Den danske tjenestehandel opgøres primært på såkaldte tjenestegrupper. Imidlertid er det muligt at foretage en branchefordeling af størstedelen af tjenestehandlen. Deraf kan det udledes, at den danske tjenestehandel for både im- og eksportens vedkommende er domineret af hovedbranchegruppen Transport, post og tele, idet det primært er transportbrancherne, der bidrager mest hertil.

Figur 19. Udenrigshandlen med tjenester fordelt på brancher (procentvis fordeling). 2008

Rejseposten er ikke branchefordelt

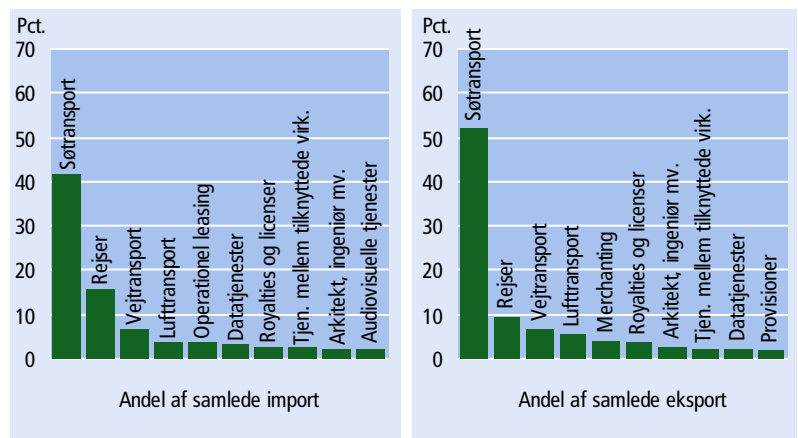
Finansiering og forretningsservice er en anden stor hovedbranche-gruppe, der bl.a. indeholder brancher inden for rådgivning og IT. Det skal bemærkes, at rejser i relation til branchefordelingen er en ufordelt post, idet det grundlæggende datamateriale her ikke muliggør en præcis branchefordeling.

3.2.3 Udenrigshandlen med tjenester fordelt på tjenestegrupper

Søtransport dækker mere end halvdelen af tjenestehandlen

Søtransport er suverænt Danmarks vigtigste tjenestehandelsaktivitet. Mere end halvdelen af Danmarks tjensteeksport kommer fra denne tjenestegruppe.

Figur 20. Eksport og import fordelt på tjenestegrupper. 2008

Søtransporttjenesterne udføres først og fremmest af rederierne, men man skal dog være opmærksom på, at det meget store overskud på

denne tjenestetype ikke er synonymt med overskuddet i rederierne. For det første kan tjenesteydelser inden for søtransport foretages af andre aktører end rederier, bl.a. speditører og skibsmæglere. For det andet har rederier andre indtægter og udgifter end til søtransport. Det drejer sig bl.a. om løn til udenlandsk ansatte, udenlandske renteudgifter og -indtægter, operationel leasing, køb af forsikringstjenester, juridisk bistand m.m. Dertil skal lægges køb og salg af skibe. Sidst, men ikke mindst, har rederierne betydelige udgifter til bunkring (køb af brændstof) og proviantering i fremmede havne.

Andre vigtige tjenester

De næste poster efter størrelse på tjenestebalancen er rejser, vej- og lufttransport samt operationel leasing. I forhold til søtransport udgør de relativt små andele af den samlede tjenestehandel, men repræsenterer i absolutte størrelser hver for sig betragtelige beløb i den samlede opgørelse.

Tabel 13. Eksport og import fordelt på tjenestegrupper. 2008

Tjenestegruppe	Eksport			Tjenestegruppe	Import		
	2008	Ændring	Andel		2008	Ændring	Andel
	mia. kr.	— pct. —			mia. kr.	— pct. —	
I alt	368,3	9,5	100,0	I alt	317,2	8,2	100,0
Søtransport	191,1	11,1	51,9	Søtransport	133,0	5,6	41,9
Rejser	34,1	0,8	9,3	Rejser	49,8	3,7	15,7
Vejtransport	24,0	12,5	6,5	Vejtransport	21,9	25,0	6,9
Lufttransport	20,3	-4,1	5,5	Lufttransport	11,4	8,3	3,6
Merchanting	14,2	11,8	3,9	Operationel leasing	10,8	7,9	3,4
Royalties og licenser	13,4	21,3	3,6	Datatjenester	9,4	13,1	3,0
Ingeniør-, tekn. tjenester mv.	9,8	9,3	2,7	Royalties og licenser	8,7	17,8	2,7
Tjenester mlm. tilkn. virks.	7,7	9,3	2,1	Tjenester mlm tilkn. virks.	8,1	8,6	2,6
Datatjenester	7,4	6,6	2,0	Ingeniør-, tekn. tjenester mv.	6,8	32,1	2,1
Provisioner	6,8	32,3	1,8	Audiovisuelle tjenester	6,5	-11,4	2,1

Anm.: Ændringen er i forhold til 2007, og andelen er i forhold til den samlede eksport eller import.

Merchanting

En post, der er steget meget de senere år, og som i høj grad bliver drevet af den stigende globalisering, er merchanting. Merchanting kendes som begreb også under betegnelsen trekantshandel og omfatter køb og salg af varer i udlandet af en dansk resident (virksomhed), hvor varerne i forbindelse med handlen ikke undervejs passerer en dansk grænse. Det er alene gevinsten (salgspris minus købspris) ved denne form for handel, der medregnes ved opgørelsen af tjenestebalancen, og som det ses af tabel 13 udgjorde dette overskud 14,2 mia. kr. i 2008.

Det fremgår endvidere af tabel 13, at eksporten af søtransport fra 2007 til 2008 voksede kraftigere end importen af søtransport, hvormed der i 2008 har været et betydeligt overskud på søtransport på 58,1 mia. kr. Denne stigning skal dog bl.a. ses i lyset af kraftige prisstigninger på den bunkring af olie, der foretages i udenlandske havne. Det fremgår også af tabellen, at rejseudgifterne er væsentligt større end rejseindtægterne, hvilket resulterede i et samlet underskud på rejsekontoen i 2008 på 15,7 mia. kr. – i øvrigt en forværring i forhold til 2007 på 1,5 mia. kr.

4. Korttidsstatistik

Årlige udenrigshandelsstatistikker tilbage til 1836

Udenrigshandelsstatistikken er blevet offentliggjort siden 1836. Så der kan i sagens natur ikke findes mange statistikker, der kan føres længere tilbage i tid. Det skyldes helt sikkert, at disse statistiske oplysninger har været yderst nyttige for myndighederne i deres bestræbelser på at vurdere landets vareforsyning samt ikke at forglemme toldgrundlaget.

Kvartalsstatistik fra 1865, og månedlige opgørelser fra 1910

Statistikkenes nødvendighed kan også aflæses af, at der meget hurtigt opstod et behov for at få statistiske data så hurtigt som muligt. Allerede i 1865 påbegyndtes offentliggørelser i Handelsstatistiske Meddelelser af den kvartalsvise udenrigshandelsomsætning. Denne udvikling blev yderligere udbygget fra og med 1910, hvor de første månedsopgørelser så dagens lys.

Såvel års- som kvartals- som månedsstatistikkerne har deres styrker og deres svagheder.

Årsstatistikernes styrker og svagheder

Årsstatistikernes styrke er, at de er meget detaljerede, og at der har været tid til at kontrollere og validere de bagvedliggende indberetninger, der ligger til grund for statistikken. Derudover bliver materialet sandsynlighedsafstemt med øvrig økonomisk statistik og informationer. Ulempen er, at disse afstemnings- og kontrolforanstaltninger tager tid at gennemføre, så den endelige årsopgørelse foreligger først sidst på det efterfølgende år.

Månedsstatistikernes styrker og svagheder

Månedsstatistikernes styrke ligger i, at man allerede 40 dage efter månedens afslutning har et relativt detaljeret overblik over hovedlinierne i den danske udenrigshandel. Dermed giver de nyttig information til de politiske beslutningstagere om den sidste nye økonomiske udvikling. Svagheden i månedsstatistikkerne er, at det ikke er muligt at indsamle alle relevante oplysninger så hurtigt, hvilket gør det nødvendigt at opregne for de manglende informationer. Det er heller ikke muligt at kontrollere og validere alle indberettede oplysninger – om end der i de senere år, qua it-teknologien, er sket væsentlige forbedringer på dette område. Statistikkerne skal efter sagens natur tolkes med en vis forsigtighed, da erfaringen viser, at der i den efterfølgende periode sker en del revisioner – især på det detaljerede niveau.

Kvartalsstatistikernes anvendelsesområde

Lidt forenklet kan man sige, at kvartalsstatistikkerne indtager en mellemposition mellem års- og månedsstatistikkerne. De er meget detaljerede, og i forhold til månedsstatistikkerne er mange flere af de bagvedliggende informationer blevet kontrolleret og valideret – især for de måneder, der er ældst i kvartalet. Samtidig virker sammenlægning af tre måneders statistikker altid udjævnende på de tilfældige – og ofte uforklarlige – månedsudsving, som alle statistikker indeholder. Dertil skal lægges, at kvartalsstatistikkerne meget ofte kan sammenlignes eller sammenstilles med anden økonomisk statistik – især nationalregnskabsstatistikkerne.

*Sæsonkorrektion
udjævner
regelmæssige
periodiske udsving*

For månedsstatistikernes vedkommende er der andre udsving end dem der kan henføres til tilfældige og uforklarlige udsving. Mange udenrigshandelsdata følger et sæsonmønster, som man ved hjælp af en sæsonkorrektion udjævner, således at det i princippet bliver den bagvedliggende konjunkturudvikling, der slår igennem i statistikken. Når man sæsonkorrigerer en statistik, vil fx en stigning i en måneds handelstal repræsentere en stigning *ud over* den stigning, man ville have kunnet forvente i den pågældende måned. På samme vis vil en faktisk stigning i en måneds handelstal resultere i et fald i statistikopgørelsen, dersom den faktiske stigning *er mindre end forventet* i den pågældende måned.

*Ingen
sæsonkorrektion
på årsbasis*

Det giver kun mening at sæsonkorrigere måneds- og kvartalsstatistikkerne, da sæsonudsvingene forventelig skal svinge omkring nul på årsbasis.

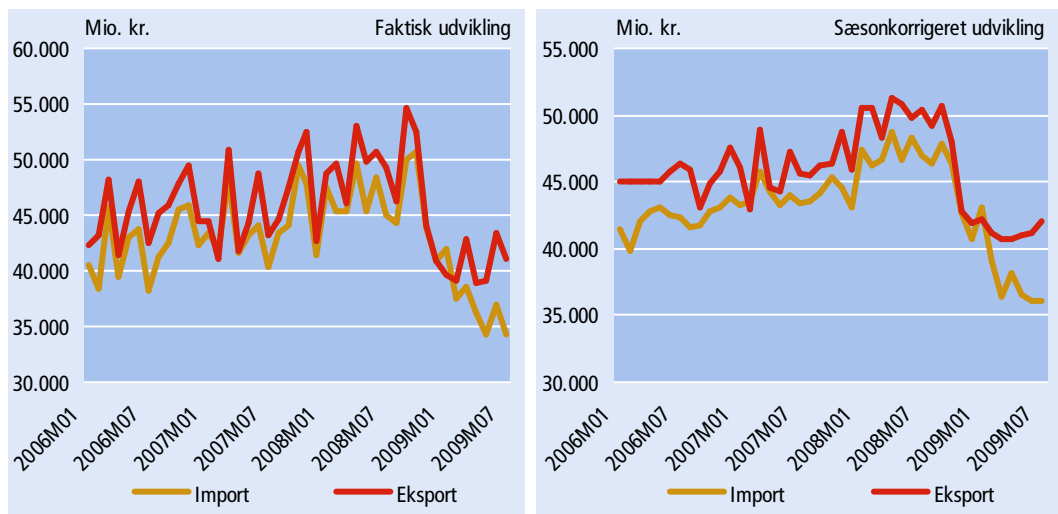
*Korrektion af skibe
og fly*

I udenrigshandelsstatistikken er der en mangeårig tradition for, at der også korrigeres for im- og eksport af skibe og fly, da disse meget store im- og eksportværdier har et meget aperiodisk handelsmønster, der kan være med til at forstyrre det bagvedliggende konjunkturbillede af den danske udenrigshandel.

Figur 21 viser grafisk, hvilken betydning sæsonkorrektionen har på udenrigshandelstallene.

Figur 21.

Faktisk og sæsonkorrigeret udenrigshandel. 2006-2009

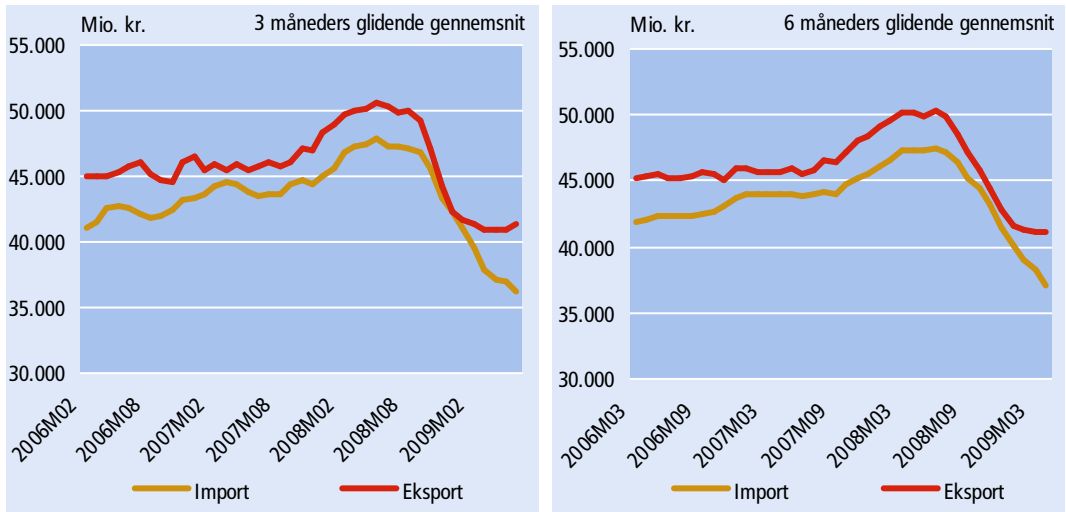
*Udjævning af
handelsmønstrene er
tydelige*

Som det fremgår af figur 21 sker der en betydelig udjævning af tallene ved at foretage en sæsonkorrektion. Alligevel er der stadig små udsving i kurverne, hvilket bl.a. kan henføres til nogle såkaldte aperiodiske handelsmønstre, såsom periodeforskydninger i vareleverancerne, særligt store eller små leverancer osv. En del udenrigshandel kan slet og ret ikke indpasses i et typisk sæsonmønster.

*Simple
ujævninger
af udsvingene*

For at kunne danne et lidt bedre billede af konjunkturerne kan man anvende nogle meget simple metoder. En ofte benyttet metode er, at udarbejde et glidende gennemsnit af månedstallene. I figur 22 er dette vist ved et seks-måneders glidende gennemsnit (halvårsgennemsnit). En mere anvendt metode er at analysere på de sæsonkorrigerede kvartalstal – enten direkte eller som beregnede gennemsnitstal for de seneste tre måneder (det er det sidste, der er gjort her). I begge tilfælde bliver de mere eller mindre tilfældige udsving i handelstallene nivelleret, samtidig med at tallene er bedre egnet til sammenligninger med andre økonomiske informationer.

Figur 22. Forskellige glidende gennemsnit af udenrigshandel. 2006-2009

4.1 Konjunkturudviklingen i udenrigshandlen siden foråret 2008

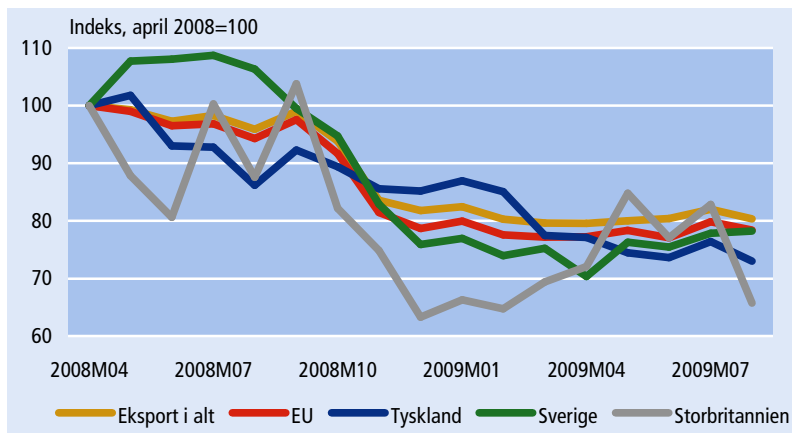
*Årgennemsnit kan
dække over
betydelige udsving*

Opgjort på månedsbasis viser udenrigshandelsstatistikken, at det økonomiske tilbageslag satte alvorligt ind i andet halvår af 2008 – noget der ikke kan aflæses af årsopgørelserne, men som tydeligt illustreres i figurene 21 og 22.

*Nedgangen sætter
ind i efteråret 2008*

Månedsopgørelserne af udenrigshandelstallene viser nemlig, at Danmarks import og eksport faktisk toppede i april 2008. Herefter gik der et par måneder med et jævnt og lille fald, indtil november, hvor der skete markante tilbageslag både for importen og eksporten. I foråret 2009 ser det ud til, at udenrigshandlen har fundet et nyt og lavere leje.

Figur 23. Danmarks eksport til væsentligste samhandelspartnere

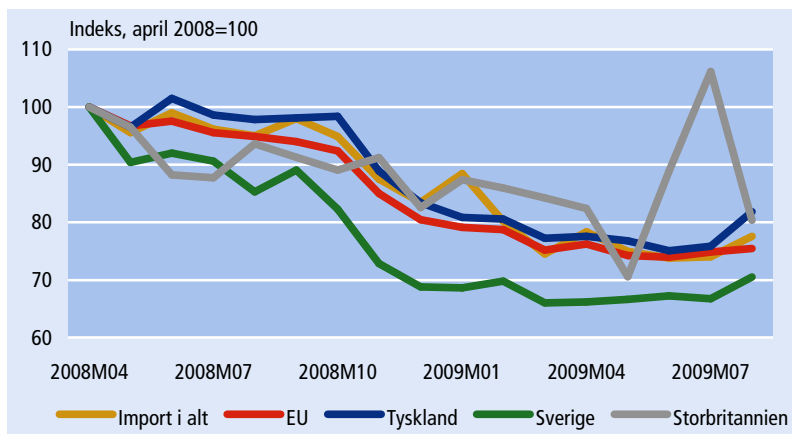
Landenes bidrag til Danmarks eksportnedgang

I figur 23 er Danmarks eksport i april 2008 sat til indeks 100 for alle Danmarks væsentligste samhandelspartnere. Som det fremgår af figuren er eksporten på ganske få måneder faldet med omkring 20 pct. Det fremgår også, at eksportudviklingen til vores væsentligste samhandelspartnere har været under gennemsnittet, især er eksporten til Storbritannien faldet drastisk. Dette er sket ved meget store aperiodiske udsving.

Eksportfaldet mindre til ikke-EU-landene

Det fremgår indirekte af figuren, at dansk eksport til visse lande uden for EU er blevet mindre hårdt ramt end gennemsnittet, da den samlede danske eksport er faldet mindre end eksporten til EU.

Figur 24. Danmarks import fra væsentligste samhandelspartnere

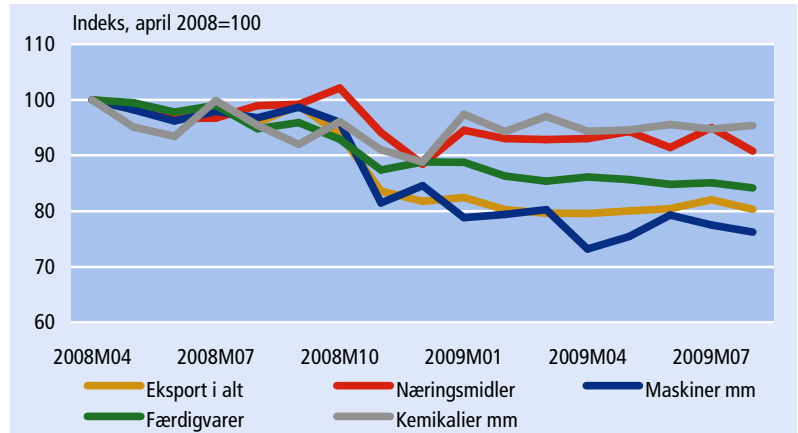

Import fordelt på lande

Danmarks import er også faldet drastisk siden april 2008. Her er mønsteret en smule anderledes end for eksportens vedkommende. Importen fra EU som helhed er faldet mere end gennemsnittet, mens faldet i importen fra Tyskland og Storbritannien har været mindre end gennemsnittet, men igen kan der konstateres meget store import-

udsving til Storbritannien. Det aktuelle britiske importudsving i juli 2009 skyldes en stor engangsleverance af råolie.

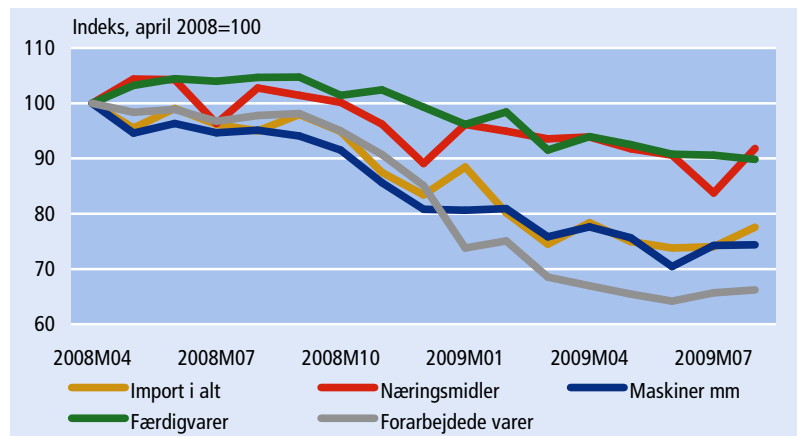
Figur 25. Danmarks eksport på væsentligste varekategorier

*Eksport fordelt på
varekategorier*

På samme vis som for landefordelingen kan man dekomponere import- og eksporttilbagegangen på Danmarks væsentligste varekategorier. Det fremgår af figur 25, at kemiske og farmaceutiske produkter ikke i samme grad har været ramt af den generelle eksporttilbagegang. Ligeledes kan man konstatere, at eksport af næringsmidler mm. kun er faldet med omkring 10 pct. i forhold til højdepunktet i foråret 2008. Tilbagegangen i eksporten af næringsmidler satte også ind lidt senere end for den øvrige eksport. På den anden side kan det også konstateres, at Danmarks eksport af maskiner mm., der udgør en meget væsentlig andel af den samlede eksport, siden efteråret 2008 har oplevet et større fald end den øvrige eksport.

Figur 26. Danmarks import på væsentligste varekategorier

*Variation i
importfaldet*

Importen af næringsmidler og færdigvarer er siden foråret 2008 faldet væsentligt mindre end den øvrige import. De negative konjunkturer i dansk økonomi har været mest synlige inden for import af maskiner, der

i sensommeren 2009 lå mere end 25 pct. lavere end i foråret 2008, men også importen af forarbejdede varer har været med til at trække den samlede danske import nedad.

Nyt lavere leje? Denne korte gennemgang af udenrigshandlen baseret på månedsbasis viser, at Danmarks import og eksport toppede i april 2008, hvorefter der gik et par måneder med små fald, indtil november, hvor der skete markante tilbageslag både for importen og eksporten. I foråret 2009 ser det ud til, at udenrigshandlen imidlertid har fundet et nyt og lavere leje - ca. 20 pct. under niveauet et år tidligere.

Hele tiden nye og opdaterede månedstal Man skal dog være opmærksom på, at der hele tiden kommer nye og reviderede tal for de seneste måneder. Den bedste – og mest aktuelle – måde at følge med på, er ved løbende at foretage opslag i www.statistikbanken.dk.

Mange komplicerede tabeller Men man kan også hurtigt, dersom man ikke er ekspert ud i udenrigshandelsstatistik, løbe sur i tabelopslagene. Flere af tabellerne er nemlig for eksperter inden for området.

Lette opslag i Statistikbanken Men der er også flere opslag, der umiddelbart er lige til at gå til, og hvor man løbende kan følge med i den seneste udvikling. Det gælder statistikbanktabellerne:

www.statistikbanken.dk/bop2

www.statistikbanken.dk/bop3

www.statistikbanken.dk/bop6

www.statistikbanken.dk/UHV1

www.statistikbanken.dk/UHV2

www.statistikbanken.dk/UHV3

Nyt fra Danmarks Statistik Opdaterede og kommenterede tal for både varer og tjenester, samt for betalingsbalancen kan også findes i *Nyt fra Danmarks Statistik*, og her offentliggøres nye tal omkring d. 9. – 10. i hver måned.

God fornøjelse.

,

5. Hvordan statistikken produceres

I dette kapitel gennemgås nogle af de vigtigste forhold bag produktionen af statistik over udenrigshandel med varer og tjenester samt betalingsbalancen. En mere detaljeret beskrivelse kan finde på www.dst.dk/Varedeklarationer eller den elektroniske publikation *Udenrigshandel med varer og tjenester – Kilder og metoder* som kan hentes på www.dst.dk/boghandel.

Opgørelsen af Danmarks udenrigshandel med varer og tjenester samt betalingsbalancen omfatter alene Danmark, ekskl. Færøerne og Grønland.

5.1 Udenrigshandel med varer

<i>To systemer</i>	Danmarks udenrigshandelsstatistik for varer udarbejdes i to grundlæggende systemer: Intrastat, som dækker handel med EU-lande og Extrastat, som dækker handel med ikke-EU-lande.
<i>Intrastat (handel med EU-lande)</i>	Intrastat er det statistiske system, som siden 1993 har været anvendt til opgørelsen af udenrigshandlen mellem EU-landene. Med indførelsen af EU's indre marked i 1993 forsvandt tolldokumentet ved handel mellem medlemsstaterne. Tolldokumentet havde hidtil udgjort grundlaget for udarbejdelsen af udenrigshandelsstatistikken. Intrastat er fælles for alle EU-landene. Hovedsigtet er at sikre, at samhandlen mellem EU-landene kan opgøres, så denne handel er sammenlignelig med den del af det tolldokumentbaserede system, der fortsat anvendes ved opgørelsen af handlen med ikke-EU-lande, Extrastat.
<i>Extrastat (handel med ikke-EU-lande)</i>	Indsamlingen af oplysninger om handel med ikke-EU-lande baseres på de oplysninger, som virksomhederne afgiver til SKAT i forbindelse med told- og udførselsbehandling af de importerede og eksporterede varer, og er i øvrigt identisk med det system, som blev benyttet i EU-handlen før indførelsen af Intrastat i 1993.
<i>Lovgivning</i>	Lovgrundlaget for statistikken er Lov om Danmarks Statistik samt en række EU-forordninger som angiver på hvilke grundlag EU-landene skal udarbejde statistik for handlen inden for Intrastat og Extrastat.

5.1.1 Indsamling af oplysninger

<i>Intrastat</i>	I Intrastat-systemet anvendes fritagelsestærskel, som fritager virksomheder med en lille årlig EU-handel for pligten til at indberette til Intrastat. Samtidig er indberetningen til Intrastat mere enkel i forhold til Extrastat.
------------------	--

Fritagelsestærskelen fastsættes af Danmarks Statistik ud fra kravene om dækning formuleret i EU-lovgivningen om Intrastat, og den fastsættes årligt. Tærskelgrænserne under Intrastat er fastsat, så de indberetningspligtige virksomheders handel udgør omkring 97 pct. af den samlede danske EU-handel (dækningsgraden). I 2008 var fritagelsestærsklerne for import og eksport 2,1 mio. kr. og 5,2 mio. kr.

Den kreds af virksomheder, der skal indberette til Intrastat, bestemmes på baggrund af oplysninger på momsblanketten til SKAT og tidligere perioders indberetninger til Intrastat. På momsblanketten drejer det sig om rubrik A, værdien af varekøb fra andre EU-lande og rubrik B, værdien af varesalg til andre EU-lande.

Virksomheder afgiver deres Intrastat-oplysninger direkte til Danmarks Statistik. Oplysningerne indsendes månedligt og fristen for indsendelse af oplysningerne er den 10. hverdag efter månedens udløb.

Virksomhederne indberetter oplysningerne på flere måder, enten på blanketter, via ærlige edb-programmer eller via internettet (virk.dk). Et mindretal af virksomhederne anvender fortsat papirblanketter til at indberette oplysningerne.

Extrastat I Extrastat er de statistiske oplysninger en integreret del af de oplysninger, som virksomhederne meddeler SKAT i forbindelse med told- og udførselsbehandling af de importerede og eksporterede varer. Siden 1. januar 1988 er EU's enhedsdokument blevet anvendt i forbindelse med såvel import som eksport. Enhedsdokumentet afløste fortoldningsbegæringen ved import og udførselsattesten ved eksport.

Enhedsdokumentet indeholder alle nødvendige oplysninger såvel til udenrigshandelsstatistikken som til told- og udførselsbehandlingen. Som supplement til enhedsdokumentet benyttes faktura, oprindelses-certifikater, mv.

I dag indsamles Extrastat-oplysningerne hovedsageligt elektronisk. Mindre end 1 pct. af indberetningerne sker i dag på blanket.

Kontrol af oplysninger I Danmarks Statistik underkastes de indberettede oplysninger en fejlkontrol, der består af dels en validitetskontrol og dels en sandsynlighedskontrol. I validitetskontrollen udtages poster, der indeholder ugyldige oplysninger (fx ugyldig varekode), mens der i sandsynlighedskontrollen udtages poster, der markant afviger fra tidligere indberetninger (fx forskel i enhedspris).

Poster, der i validitetskontrollen er registreret som fejlbehæftede på grund af ugyldige oplysninger, indgår ikke i statistikken, før de er rettet. Ved udtagningen af sandsynlige fejl, skelnes der mellem fejl, som væsentligt vil påvirke statistikken, og fejl, som kun i mindre omfang vil påvirke statistikken. Væsentlige fejl bliver rettet hurtigt ved telefonisk kontakt til virksomheden, mens andre fejl indgår i statistikken, også mens undersøgelser foretages.

I Intrastat kontrolleres det desuden, om samtlige indberetningspligtige virksomheder har overholdt deres indberetningspligt.

5.1.2 Statistikkens omfang

Opgørelsesmetode Udenrigshandlen kan principielt opgøres på grundlag af to forskellige principper, generalhandelsprincippet og specialhandelsprincippet.

Generalhandelsprincippet medtager alle varer, der passerer grænsen, såfremt der ikke gælder særlige regler. I importen indgår således alle importerede varer, herunder også varer, der er bestemt til senere genudførelse eller faktisk bliver genudført. Eksporten omfatter tilsvarende alle varer, uanset om varerne er fremstillet i landet, eller om de tidligere er importeret (genudførelse).

Specialhandelsprincippet omfatter ikke transaktioner mellem udlandet og danske toldoplæg. En vare, der importeres til et dansk toldoplæg indgår således ikke i specialhandelsprincippet, men først i det øjeblik varen eventuelt indfortoldes til dansk område indgår den.

Transithandel medtages ikke i udenrigshandlen, hverken efter general- eller specialhandelsprincippet.

Varer, som alene oplægges midlertidigt på toldoplæg og herefter genudføres inden for den af SKAT fastsatte periode, indgår ligeledes ikke i udenrigshandelsstatistikken, med mindre varerne indfortoldes.

Danske udenrigshandelstal offentliggjort af Danmarks Statistik opgøres efter generalhandelsprincippet, mens EU-kommissionens statistik-kontor, Eurostat, offentliggør udenrigshandelsstatistik for medlemslandene efter et tilpasset specialhandelsprincip.

Varer udeladt af statistikken En række varer indgår ikke i udenrigshandelsstatistikken – det drejer sig om følgende varer:

- Legale betalingsmidler og værdipapirer samt monetært guld,
- Varer til anvendelse som nødhjælp i katastrofeområder,
- Varer, der er omfattet af diplomatisk, konsulær eller lignende immunitet,
- Varer, der ikke er genstand for en erhvervsmæssig transaktion,
- Varer, der udveksles midlertidigt,
- Varer, som er beregnet til reparation samt varer efter reparation og de dertil knyttede reservedele,
- Leverancer til væbnede styrker uden for landets grænser,
- Informationsmedier, fx specialudviklet software, originaltegninger mv.,
- Affyringsudstyr til rumfartøjer når transaktionen sker med henblik på opsendelse.

Ved EU-handel vedrører fritagelsen desuden salg af nye transportmidler til private fra andre medlemsstater. I ikke-EU-handlen er der ligeledes fritagelser på enkelte, særlige varetransaktioner.

Særlige varer og varebevægelser

En række varer og varebevægelser adskiller sig fra den almindelige udenrigshandel, og i sådanne tilfælde opgøres statistikken efter andre principper. Det drejer sig om følgende:

- Delsendinger,
- Skibe og luftfartøjer,
- Proviantering og bunkring,
- Anlæg på åbent hav,
- Produkter fra havet,
- Rumfartøjer,
- Elektricitet.

En nærmere beskrivelse af opgørelsesprincipperne for disse varer og varebevægelser fremgår af *Udenrigshandel med varer og tjenester – Kilder og metoder*.

Varer til forarbejdning

Varer til og fra forarbejdning indgår i statistikken med deres fulde værdi. Forarbejdning forudsætter en egentlig videreførelse, mens reparation blot genskaber en vares tidligere karakteristika. Varer til og fra reparation medtages ikke i statistikken (reparationsyndelser indgår derimod i betalingsbalancens varebegreb, jf. afsnit 5.2).

Returvarer

Returvarer medtages i udenrigshandelsstatistikken med deres fulde værdi. Eksporterede varer, der returneres, medtages som import. Importerede varer, der returneres, medtages som eksport (i betalingsbalanceopgørelsen korrigeres for returvarer, jf. afsnit 5.2).

5.1.3 Estimation for manglende EU-handel

Ikke al EU-handel indberettes pga. forenklinger

Som tidligere nævnt er der en række forenklinger i Intrastat, som gør at ikke alle danske virksomheder med EU-handel skal indberette til Intrastat, og at ikke alle varetransaktioner med EU-lande skal indberettes. Den handel, som pga. fritagelses- og transaktionstærsklerne ikke indberettes til Intrastat, foretager Danmark Statistik opregninger for, således at statistikken over udenrigshandel med varer i princippet dækker den totale handel.

Overordnet set kan virksomhederne, som der i EU-handlen foretages opregninger for, opdeles i tre grupper:

- Virksomheder som ikke skal indberette til Intrastat, fordi deres handel ligger under fritagelsestærsklen.
- Virksomheder, som er indberetningspligtig til Intrastat, men som mangler at indberette (kaldet *non-response*).

- Virksomheder, som er indberetningspligtig til Intrastat, men som ikke har fået indberettet hele handlen (delvis *non-response*).

Dækningsgraden Dækningsgraden angiver hvor stor en del af den samlede EU-handel, der dækkes af de virksomheder, der er indberetningspligtige til Intrastat. Tærskelgrænserne under Intrastat er fastsat, så de indberetningspligtige virksomheders handel udgør omkring 97 pct. af den samlede danske EU-handel. I praksis er dækningsgraden dog væsentlig lavere – ca. 85-94 pct. – på grund af helt eller delvis manglende indberetninger (*non-response*).

Generelle principper for opregning Som grundlag for opregninger anvender Danmarks Statistik hovedsageligt virksomhedernes indberetning til SKAT af momspligtigt køb i andre EU-lande (Momsangivelsens rubrik A) og momspligtigt salg til andre EU-lande (Rubrik B). Desuden anvendes tidligere indberetninger til Intrastat for de virksomheder, som har haft indberetninger tidligere.

Opregninger fordeles på vare/landkombinationer og offentliggøres på lige fod med de indsamlede oplysninger. Denne fordeling baseres så vidt muligt på de virksomhedsspecifikke handelsmønstre der kendes fra indberetningerne til Intrastat.

5.1.4 Den offentliggjorte statistik

Danmarks Statistik offentliggør månedligt statistik over udenrigshandlen med varer.

De primære offentliggørelsesmedier er www.statistikbanken.dk samt *Nyt fra Danmarks Statistik*.

Statistikken indeholder oplysninger om strøm (eksport eller import), referenceperiode, varetype, partnerland, værdi og mængde.

Desuden offentliggøres kvantum- og enhedsværdiindeks samt bytteforhold for varehandlen.

Vareopdeling Udenrigshandelsstatistikken opgøres på grundlag af vareopdelingen i EU's Kombinerede Nomenklatur (KN), den opdeling som virksomhederne også afgiver deres oplysninger efter til både Intrastat og Extrastat.

Ved offentliggørelser anvendes desuden varegrupperingen efter FN's Standard International Trade Classification (SITC). Derudover grupperes handlen efter anvendelse opdelt efter FN's Broad Economic Categories (BEC) eller efter produktionsgrene (KONJ). Begge grupperinger er defineret på grundlag af SITC.

Landefordeling Udenrigshandelsstatistikens grundmateriale indeholder for handel med ikke-EU-lande oplysninger om oprindelsesland og afsendelsesland for importen samt bestemmelsesland for eksporten. I den offentliggjorte statistik landefordeles importen efter oprindelsesland. For handel med

EU-lande anvendes afsendelsesland i importen og bestemmelsesland i eksporten.

Ved oprindelsesland forstås det land, i hvilket varen er fremstillet eller, hvis fremstillingen er foregået i to eller flere lande, det land, hvori den sidste egentlige forarbejdning har fundet sted. Ompakning, sortering eller blanding betragtes ikke som forarbejdning, medmindre varen efter behandlingen ikke længere kan henføres til noget andet oprindelsesland end det, hvori denne behandling har fundet sted.

Afsendelsesland er det land, hvorfra varerne er afsendt med Danmark som bestemmelsesland. Såfremt varen under transporten her til landet har været genstand for opbevaring eller handelsmæssige transaktioner, der ikke står i forbindelse med varens transport, fx opmagasinering, overdragelse mv., er afsendelseslandet det sidste land, hvor sådan opbevaring eller transaktion har fundet sted.

Ved bestemmelsesland forstås det land, som på eksporttidspunktet er det sidst kendte land, til hvilket varen skal sendes.

Værdi- angivelser

Værdien af udenrigshandlen offentliggøres som den såkaldte statistiske værdi. For importens vedkommende er det værdien af varen ved den danske grænse eller havn inklusiv de tjenestekomkostninger, der er forbundet med leveringen af varen frem til den danske grænse, fx transportomkostninger og forsikring. Denne værdi kaldes Cif-værdi (*cost, insurance and freight*).

For eksportens vedkommende er det ligeledes værdien af varen ved det danske udførselssted inklusiv de omkostninger, der er forbundet med at transportere varen fra eksportøren til udførselsstedet på den danske grænse eller havn. Denne værdi kaldes Fob-værdi (*free on board*).

I Intrastat skal virksomhederne indberette fakturaværdien af deres handel til Danmarks Statistik. Den indberettede fakturaværdi korrigeres derefter, således at der offentliggøres en estimeret statistisk værdi.

I Extrastat fremgår den statistisk værdi af de indberettede oplysninger på enhedsdokumentet.

Mængde- angivelser

Mængden af de importerede og eksporterede varer opgøres på en hovedenhed og eventuelt på en supplerende enhed (fx styk eller liter). Hovedenheden er i langt de fleste tilfælde nettovægt uden emballage angivet i kg. For visse varekoder med supplerende mængdeangivelse er angivelsen af nettovægt frivillig.

Diskretionering i den offentliggjorte statistik

For enkelte varepositioner sker der – af diskretionshensyn – indskrænkning i offentliggørelsen af oplysninger. En fortegnelse over disse varepositioner findes i *Udenrigshandel med varer og tjenester – Kilder og metoder*. Ved udgangen af 2008 var 37 KN-positioner i importen og 98 positioner i eksporten berørt af hemmeligholdelse på det mest detaljerede niveau. I alt 127 KN-positioner var berørt. Disse tal indgår

kun i udenrigshandelsstatistikken på aggregeret niveau. De hemmeligholdte positioner udgjorde 1,6 pct. og 10 pct. af henholdsvis den samlede import og den samlede eksport i 2008.

*Indeks
i varehandlen*

Udviklingen i udenrigshandlen kan opdeles i ændringer i mængder og priser. Danmarks Statistik offentliggør kvantumindeks og enhedsværdiindeks for udenrigshandlen med varer.

Indekset for enhedsværdierne tilsigter at udtrykke den ændring i værdien af de importerede og eksporterede varer, der fremkaldes af prisændringer (ændringer i enhedsværdierne). Udover ændringer i værdien pr. enhed som følge af egentlige prisændringer påvirkes enhedsværdiindekset også af mængdeforskydninger mellem varerne samt af kvalitative ændringer af de enkelte varer.

Sigtet med kvantumindekset er at udtrykke den ændring i værdien af de importerede og eksporterede varer, der fremkaldes af mængdeændringer. Udover påvirkninger som følge af forøgelse eller reduktion af de omsatte mængder påvirkes indekset også af mængdeforskydninger mellem varerne.

Beregningen af enhedsværdiindeksene finder sted på grundlag af såvel Paasches formel som Laspeyres' formel, men ved offentliggørelsen benyttes et geometrisk gennemsnit af indeksene efter de to formler (Fishers indeks).¹

Kvantumindeksene er beregnet ved deflatering af værdiindeksene, dvs. ved at dividere værdien af handlen med det relevante enhedsværdiindeks (Fisher-indeks) og her ud fra beregne et indeks, som afspejler mængdeændringer i udenrigshandlen.

Bytteforholdet beregnes som forholdet mellem enhedsværdiindekset i eksporten og enhedsværdiindekset i importen. Tal for bytteforholdet offentliggøres også af Danmarks Statistik.

5.1.5 Kvaliteten af statistikken

*Offentlig-
gørelses-
tider*

Danmarks Statistik offentliggør inden 40 dage efter udgangen af referencemånedens aggregerede tal for EU-handlen (udvalgte lande og overordnede varegrupperinger) og detaljeret tal over ikke-EU-handlen. Inden 70 dage offentliggøres desuden detaljeret statistik over EU-handlen. Dette er i overensstemmelse med kravene fra EU.

Revision

Udenrigshandlen revideres hver måned og nye tal for tidligere måneder offentliggøres samtidig med at tal for en ny måned. Ved offentlig-

¹ For beregning af indeks:

Laspeyres' indeks : $\frac{\sum p_0 q_t}{\sum p_0 q_0}$; Paasches indeks : $\frac{\sum p_t q_t}{\sum p_t q_0}$; Fishers indeks : $\sqrt{\frac{\sum p_0 q_t}{\sum p_0 q_0} \cdot \frac{\sum p_t q_t}{\sum p_t q_0}}$

gørelsen i oktober afsluttes revisionen af det foregående år. Den endelige version af statistikken offentliggøres efter yderligere to år, samtidig med at nationalregnskab for det pågældende år afsluttes.

**Kvaliteten af
statistikken**

Det er Danmarks Statistiks vurdering, at udenrigshandelsstatistikken i sin nuværende form giver en statistisk dækkende beskrivelse af Danmarks varesamhandel med udlandet. Særlig ved de første offentliggørelser er tallene dog behæftet med nogen usikkerhed på grund af mangelfulde eller fejlagtige indberetninger til Intrastat.

Intrastat-tallene vurderes samtidig at være lidt mindre pålidelige end Extrastat-tallene. Usikkerheden ved Intrastat-tallene skyldes bl.a. estimation for manglende handel og det forhold, at virksomhederne ikke indberetter handlen samtidig med at varerne passerer grænsen, men først når referencemåneden er afsluttet.

På det mest detaljerede offentliggørelsesniveau, 8-cifret KN-varekoder, kan statistikken desuden være påvirket af fx fejl i vareklassifikation eller partnerlandsangivelsen.

**Asymmetri mellem
landenes statistikker.**

Hvert lands udenrigshandelsstatistik er baseret på nationalt afgivet oplysninger og metoder. Dette forhold betyder, at forskellige landes opgørelse af samme handel (eksempelvis dansk eksport af en varetype til Tyskland sammenlignet med tysk import fra Danmark af samme varetype) ikke nødvendigvis er sammenfaldende. Denne forskel mellem tallene kaldes asymmetri. Sammenligninger mellem EU-landenes statistikker afslører, at asymmetri kan forekomme på både aggregeret og deltaltet niveau.

5.2 Udenrigshandel med varer i betalingsbalancestatistikken

Udenrigshandlen består som bekendt af både varer og tjenester. Både varer og tjenester indgår i betalingsbalancestatistikken, men kun tjenestehandlen opgøres specifikt efter principperne i betalingsbalancestatistikken. Sammenlægningen af udenrigshandlens varer og tjenester er derfor ikke helt uden problemer, da de statistisk set er opgjort efter forskellige principper.

For at kunne lægge de to størrelser sammen – uden dobbeltregninger og mangler – er det nødvendigt at foretage nogle korrektioner i udenrigshandelsstatistikens vareimport og -eksport. Dette gøres for at supplere udenrigshandelsoplysningerne med udgifter til varer, der ikke passerer dansk grænse, fx proviantering og bunkring. Dertil foretages der både indtægts- og udgiftskorrektioner for reparationer og returvarer. Sluttelig flyttes nogle udgifter fra varehandlen til tjenestehandlen, da en del af vareimportudgifterne efter betalingsbalancereglerne betragtes som tjenesteydelser i form af transport- og forsikringsudgifter.

Tabel 14.

Overgang fra en varehandelsopgørelse til en betalingsbalanceopgørelse. 2008

Indtægter (kredit)		Udgifter (debit)	
	mia. kr.		mia. kr.
Udenrigshandlens vareeksport (fob)	585,8	Udenrigshandlens vareimport (cif)	556,4
+ reparationer mv.	1,5	+ proviantering og bunkring	43,2
– returvarer	6,3	+ reparationer	2,4
		– returvarer	6,3
		= Import i alt (cif)	595,8
		– fragt mv. på indførslen	11,0
= Eksport af varer i alt (fob)	581,0	= Import af varer i alt (fob)	584,7

5.3 Udenrigshandel med tjenester

Danmarks udenrigshandel med tjenester opgøres først og fremmest ved den særlige statistiske tælling derover. Denne tælling suppleres med særlige opgørelser, navnlig over rejsekontoen, for at nå frem til en samlet tjenestehandelsstatistik. Dette afspejler, at mens den nævnte tælling er rettet mod virksomheder, fordrer en brugbar opgørelse af rejsekontoen, at der suppleres med oplysninger indhentet hos husholdninger.

Indsamling af oplysninger til statistikken over udenrigshandel med tjenester blev påbegyndt 3. kvartal 2004. Statistikken er således forholdsvis ny, og erfaringsmaterialet omkring statistikken tilsvarende forholdsvis begrænset. Halvåret i 2004 betragtes i dag som en introduktionsperiode, og oplysningerne anvendes alene til kontrolformål. For årene før 2005 blev en mere summarisk tjenestehandelsstatistik udarbejdet hovedsaglig på grundlag af oplysninger fra Nationalbankens betalingsstatistik, som nu er nedlagt.

Transaktionerne indberettes som indtægter hhv. udgifter for den danske virksomhed, idet tjenestens art og partnerlandet angives.

Ved udarbejdelsen af statistikken over udenrigshandel med tjenester følges EU's forordning 184/2005, jf. afsnit 2.1.

5.3.1 Indsamling af oplysninger

Indberetninger Oplysninger til tællingen over Danmarks udenrigshandel med tjenester indgår i en opregningsprocedure, der består af to adskilte dele. Månedlige indberetninger fra Danmarks ca. 350 største tjenestehandelsvirksomheder dækker skønsmæssigt ca. 70 pct. af tjenestehandlen, mens årlige indberetninger fra en stikprøve på ca. 1.200 virksomheder, der i princippet repræsenterer over 20.000 mindre og mellemstore virksomheder, dækker de resterende ca. 30 pct. af tjenestehandlen. Virksomhederne i stikprøven er stratificeret efter

branche og størrelse for at sikre, at alle typer af tjenester og virksomheder bliver inddraget i statistikken på en repræsentativ måde.

En tjenestehandel skal i princippet knyttes til transaktionstidspunktet, hvilket betyder at indrapporteringen i princippet er uafhængig af faktureringsdatoen – men i praksis er faktureringsdatoen dog det oftest benyttede periodiseringstidspunkt. Ved projekter, som foregår over en længere periode, fx bygge- og anlægsprojekter, skal det tilstræbes, at transaktionerne rapporteres i samme periode, som tjenesteydelserne er leveret eller modtaget. Ved ratebetalinger kan ratebetalingsdatoerne anvendes som rapporteringstidspunkt, hvis ratebetalingerne afspejler værdien af de leverede eller modtagne tjenesteydelser. I tilfælde, hvor ratebetalingerne afviger væsentligt fra værdien af de leverede eller modtagne tjenesteydelser, skal der foretages periodisering, således at indberetningen tidsmæssigt afspejler levering eller modtagelse af de givne tjenesteydelser.

5.3.2 Tjenestegruppering

Manual- anbefalinger

Danmarks udenrigshandel med tjenester opgøres på grundlag af FN's tjenestehandelsnomenklatur EBOPS (Extended Balance of Payments Services Classification), som fremgår af den internationale tjenestehandelsmanual (Manual on Statistics of International Trade in Services, MSITS), der er udgivet af FN m.fl. i 2002. EBOPS er indbygget som nomenklatur i EU's forordning om betalingsbalance mv., jf. ovenfor.

EBOPS omfatter omkring 50 tjenesteposter, der kan aggregeres til forskellige niveauer. Bag EBOPS ligger nomenklaturen i IMF's betalingsbalancemanual fra 1993, som omfatter omkring 25 tjenesteposter. Denne nomenklatur blev udbygget i 1996 til et mere detaljeret niveau i et samarbejde mellem OECD og Eurostat til brug af deres medlemslande. EBOPS, der er en videreudbygning af denne fælles nomenklatur, er etableret navnlig for at imødekomme de krav om oplysninger om tjenestehandel, som følger af GATS (the General Agreement on Trade in Services).

5.3.3 Landefordeling

Grundmaterialet i tællingen over udenrigshandel med tjenester udgøres af Danmarks Statistiks spørgeskemaundersøgelse herom. Dette materiale indeholder også oplysninger om partnerland for transaktionerne. Der anvendes derudover forskellige supplerende materialer, herunder fx vedr. rejseposten, der i væsentlig grad indeholder tilsvarende oplysninger. Udenrigshandlen med tjenester kan derfor opgøres med en geografisk fordeling, som i alt væsentligt svarer til den, der benyttes for udenrigshandel med varer.

Tjenestehandelsstatistikken viser ikke, i hvilket land tjenesten er endeligt anvendt, men alene det rent økonomiske mellemværende. Man kan således forestille sig, at en engelsk kunde betaler en dansk jurist for at bistå i en sag i Tyskland. Tjenesteydelsen (den juridiske bistand) foregår fysisk i Tyskland, men tjenestehandlen foregår i økonomisk forstand mellem Danmark og Storbritannien. Der findes ingen brugbar statistik over, hvor anvendelsen af tjenesteydelsen foregår. Det antages dog, bortset fra for transportydelser, at der er et relativt stort landesammenfald for kunden og anvendelsen af den udførte tjenesteydelse.

6. Supplerende tabeller

Tabel 15. Danmarks betalingsbalance

	2005	2006	2007	2008
	mia. kr.			
Indtægter	926,5	1 035,1	1 092,4	1 161,0
Varer (fob)	495,2	539,0	547,0	581,0
Tjenester	260,5	310,2	336,2	368,3
Transport	162,0	197,1	217,8	238,7
Søtransport	128,8	158,2	172,0	191,1
Lufttransport	16,3	18,3	21,2	20,3
Anden transport	16,8	20,6	24,6	27,4
Rejser	31,7	33,1	33,8	34,1
Øvrige tjenester	66,9	80,0	84,5	95,4
Aflønning af ansatte	5,2	5,8	4,5	4,5
Formueindkomst	144,3	158,8	183,5	185,1
Løbende overførsler	21,4	21,2	21,3	22,2
EU's institutioner	9,4	9,7	9,0	9,2
Andre	12,0	11,6	12,4	13,0
Udgifter	859,4	986,5	1 067,5	1 123,0
Varer (fob)	451,3	520,8	545,0	584,7
Tjenester	222,2	268,2	293,2	317,2
Transport	107,1	141,5	156,7	169,1
Søtransport	83,9	112,6	126,0	133,0
Lufttransport	10,0	10,5	10,5	11,4
Anden transport	13,3	18,4	20,2	24,7
Rejser	41,2	44,5	48,0	49,8
Øvrige tjenester	73,9	82,2	88,4	98,4
Aflønning af ansatte	8,9	10,5	16,3	16,3
Formueindkomst	130,6	137,4	162,4	153,4
Løbende overførsler	46,4	49,6	50,6	51,3
EU's institutioner	16,4	17,9	18,7	19,2
Andre	30,0	31,7	31,9	32,1
Overskud på løbende poster	67,1	48,6	25,0	38,0
Kapitaloverførsler mv. fra udlandet, netto ..	2,9	0,0	0,3	0,4
Fordringserhvervelse, netto	70,0	48,6	25,2	38,3
+ Finansielle transaktioner	-64,7	-52,3	-22,7	55,2
+ Fejl og udeladelser	-16,2	-33,0	-2,7	-49,2
Forøgelse af valutareserven	-10,9	-36,7	-0,1	44,4
	pct. af BNP			
Overskud på løbende poster	4,3	3,0	1,5	2,2

Tabel 16. Danmarks kapitalbalance

	2005	2006	2007	2008
	mia. kr.			
Instrumenter				
Aktiver i alt	3 135,6	3 366,1	3 735,1	3 704,3
Aktiver i alt ekskl. Nationalbanken	2 918,9	3 188,0	3 559,2	3 478,7
Direkte investeringer	817,6	832,2	920,1	995,6
Porteføljainvesteringer	1 241,0	1 416,3	1 527,2	1 222,7
Aktier mv.	557,4	742,1	794,6	445,9
Obligationer mv.	683,6	674,2	732,6	776,8
Finansielle derivater, netto	85,1	47,0	0,5	83,3
Andre investeringer	775,1	892,5	1 111,4	1 177,1
Valutareserven (Nationalbanken)	216,7	178,1	175,9	225,6
Passiver i alt	3 084,3	3 397,0	3 854,0	3 856,8
Passiver i alt ekskl. Nationalbanken	3 081,8	3 392,9	3 848,9	3 736,0
Direkte investeringer	736,4	757,4	819,6	797,7
Porteføljainvesteringer	1 330,2	1 425,0	1 549,2	1 444,5
Aktier mv.	311,2	358,3	425,1	245,2
Obligationer mv.	1 018,9	1 066,7	1 124,1	1 199,2
Andre investeringer	1 015,2	1 210,5	1 480,0	1 493,8
Valutareserven (Nationalbanken)	2,6	4,1	5,2	120,8
Sektorer				
Aktiver i alt	3 135,6	3 366,1	3 735,1	3 704,3
Private selskaber og husholdninger	2 033,2	2 122,9	2 219,7	2 132,3
Offentlig forvaltning og service	31,3	28,3	22,2	23,8
Monetære og finansielle institutioner	854,3	1 036,9	1 317,3	1 322,6
Nationalbanken (valutareserven)	216,7	178,1	175,9	225,6
Passiver i alt	3 084,3	3 397,0	3 854,0	3 856,8
Private selskaber og husholdninger	1 290,0	1 397,8	1 505,1	1 419,8
Offentlig forvaltning og service	223,1	181,3	182,2	238,6
Monetære og finansielle institutioner	1 568,6	1 813,8	2 161,5	2 077,6
Nationalbanken (valutareserven)	2,6	4,1	5,2	120,8
Nettogæld i alt (passiver - aktiver)	-51,2	30,9	118,9	152,6
Private selskaber og husholdninger	-743,2	-725,1	-714,5	-712,5
Offentlig forvaltning og service	191,8	153,1	160,0	214,8
Monetære og finansielle institutioner	714,3	776,9	844,2	755,0
Nationalbanken (valutareserven)	-214,1	-174,0	-170,7	-104,7
	pct. af BNP			
Nettogæld i alt	-3,3	1,9	7,0	8,8

Kilde: Danmarks Nationalbank

Tabel 17. Danmarks udenrigshandel med varer – oversigt

	2004	2005	2006	2007	2008
	mio. kr.				
Import i alt	400 125	445 797	506 495	528 719	556 433
Eksport i alt	452 400	501 552	543 849	552 717	585 798
Handelsbalance	52 275	55 755	37 354	23 998	29 365
Transaktionstyper					
EU-handel - import i alt	288 044	320 988	366 050	388 053	400 500
Almindelig import	281 654	315 185	359 878	383 273	395 643
Returvarer	2 454	2 622	2 556	1 622	1 502
Forarbejdning	3 814	3 181	3 616	3 158	3 355
Oplæggelse af varer på lagre	122	0	0	0	0
Ikke-EU-handel - import i alt	112 080	124 808	140 441	140 666	155 931
Almindelig import	95 752	104 705	119 501	120 570	134 029
Returvarer	2 081	2 421	2 620	2 657	2 538
Forarbejdning	4 817	4 821	4 247	4 108	4 083
Oplæggelse af varer på lagre	9 430	12 861	14 073	13 331	15 281
Toldindtægter	2 494	3 018	3 064	3 305	3 187
Branchefordelt udenrigshandel - import i alt ..	400 125	445 797	506 495	528 719	556 433
Råstofudvinding	879	520	645	1 585	1 500
Fremstillingsvirksomhed	96 344	102 188	117 634	125 549	134 189
Heraf: fremstilling af næringsmidler	17 134	18 260	18 904	22 349	24 563
kemisk industri	10 599	11 121	13 161	12 142	13 337
maskinindustri	13 903	13 727	15 691	16 861	16 974
El-, gas-, varme- og vandforsyning	3 029	2 791	4 134	3 749	5 821
Bygge og anlæg	1 190	1 527	1 992	1 658	1 888
Handel- og reparationsvirksomhed	217 651	250 508	299 959	293 681	294 282
Heraf: handel med biler mv.	28 995	33 567	39 750	42 266	36 236
Hoteller og restauranter	108	138	131	146	147
Transport mv.	14 788	11 485	10 619	11 742	13 291
Finansering og forsikring	583	565	1 369	828	1 012
Fast ejendom og forretningsservice	10 706	13 322	63 987	13 722	13 720
Heraf: IT-Service	2 280	3 332	56 420	3 668	3 059
Øvrige	54 847	62 753	6 023	76 059	90 582
	1995=100				
Indeks – import					
Enhedsværdiindeks	111	115	118	123	126
Kvantumindeks	139	150	166	172	169

Tabel 18. Danmarks udenrigshandel med varer – oversigt

	2004	2005	2006	2007	2008
	mio. kr.				
Transaktionstyper					
EU-handel - eksport i alt	313 450	349 303	379 263	380 101	400 797
Almindelig eksport	305 334	340 379	371 233	371 429	392 011
Returvarer	1 291	1 409	1 596	2 431	2 137
Forarbejdning	3 559	3 440	3 492	3 038	3 366
Proviering/bunkring	3 267	4 075	2 942	3 203	3 283
Ikke-EU-handel - eksport i alt	138 950	152 250	164 584	172 616	185 001
Almindelig eksport	131 061	143 925	156 139	161 722	172 701
Returvarer	64	70	64	81	92
Forarbejdning	6 314	6 197	4 968	7 796	9 547
Proviering/bunkring	1 511	2 058	3 413	3 017	2 661
Eksportsstøtte	1 833	1 474	1 661	600	534
Branchefordelt udenrigshandel – eksport i alt	452 400	501 552	543 849	552 717	585 798
Råstofudvinding	17 597	25 244	34 989	30 929	34 498
Fremstillingsvirksomhed	253 226	266 672	283 846	294 685	305 511
Heraf: fremstilling af næringsmidler	59 455	61 818	60 692	66 371	69 645
kemisk industri	43 009	46 048	47 651	41 083	42 028
maskinindustri	43 426	41 056	47 451	50 038	51 241
El-, gas-, varme- og vandforsyning	3 953	5 883	8 185	8 004	11 153
Bygge og anlæg	622	649	1 034	642	611
Handel og reparationsvirksomhed	114 137	132 481	153 920	151 383	156 170
Heraf: handel med biler mv.	6 445	6 614	7 661	8 624	8 596
Hoteller og restauranter	44	41	38	42	29
Transport mv.	6 970	16 351	8 594	5 787	8 485
Finansering og forsikring	659	231	283	64	207
Fast ejendom og forretningsservice	13 845	10 248	48 996	12 151	14 052
Heraf: IT-Service	1 164	2 335	40 105	1 531	1 709
Øvrige	41 347	43 753	3 964	49 030	55 081
	1995=100				
Indeks – import					
Enhedsværdiindeks	111	117	121	121	123
Kvantumindeks	142	149	157	162	165
Bytteforholdet	100	102	103	98	98

Tabel 19. Import og eksport af varer fordelt på landegrupper

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
	mio. kr.					
Alle lande	528 719	556 433	552 717	585 798	23 998	29 365
EØS	411 336	427 979	416 318	439 256	4 982	11 277
EU-27	388 053	400 501	380 101	400 796	-7 952	295
EU-15	354 949	361 929	346 046	365 325	-8 902	3 396
ØMU-lande	253 013	257 479	221 397	232 561	-31 616	-24 919
EFTA	27 903	32 549	40 973	43 474	13 070	10 925
APEC	84 160	88 679	94 484	98 501	10 324	9 822
ASEAN	7 891	8 992	6 378	7 346	-1 513	-1 646
NAFTA	22 090	21 583	41 917	40 741	19 827	19 158
MERCOSUR	4 302	5 227	2 868	3 516	-1 434	-1 711
OECD	444 258	457 479	474 173	498 517	29 915	41 038
G8	218 986	224 363	240 883	255 589	21 898	31 227
OPEC	3 366	3 830	7 976	8 647	4 609	4 818
Europa	432 782	452 961	441 724	466 602	8 942	13 641
Afrika	2 499	2 799	5 835	7 227	3 335	4 429
Amerika	32 250	33 286	51 782	50 930	19 533	17 644
Asien	59 483	61 598	48 388	54 774	-11 095	-6 824
Oceanien	1 705	5 789	4 925	6 170	3 221	381
Uoplyst ikke-EU-land ..	-	-	63	94	63	94

Tabel 20. Import og eksport af varer fordelt på EU-lande

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
	— mio. kr. —					
EU-27 i alt	388 053	400 501	380 101	400 796	-7 952	295
Belgien	18 739	19 407	8 225	8 716	-10 514	-10 690
Bulgarien	161	236	653	888	492	652
Cypern	96	143	537	468	441	325
Estland	1 585	1 764	1 899	1 746	314	- 18
Finland	11 677	12 390	15 468	14 790	3 790	2 400
Frankrig	21 646	20 763	24 711	25 635	3 065	4 872
Grækenland	1 121	915	4 314	3 998	3 193	3 083
Irland	6 155	5 328	8 546	7 117	2 391	1 789
Italien	22 179	21 896	17 997	18 139	-4 183	-3 756
Letland	1 825	2 378	2 372	1 888	547	- 490
Litauen	2 515	4 048	3 297	2 974	782	-1 073
Luxembourg	1 810	1 849	317	337	-1 493	-1 512
Malta	64	91	388	959	324	868
Holland	35 609	37 593	25 053	26 839	-10 555	-10 753
Polen	13 020	15 269	12 642	14 061	- 378	-1 208
Portugal	2 102	2 306	2 529	2 577	427	271
Rumænien	322	475	1 468	1 644	1 146	1 169
Slovakiet	2 660	3 315	1 368	1 801	-1 292	-1 514
Slovenien	1 489	1 336	589	631	- 900	- 705
Spanien	9 716	9 280	15 648	15 345	5 932	6 065
Storbritannien	27 021	28 131	43 834	47 603	16 814	19 472
Sverige	76 563	77 889	80 857	85 287	4 294	7 399
Tjekkiske Republik	5 187	5 372	5 724	4 893	537	- 479
Tyskland	114 750	118 331	92 667	102 612	-22 083	-15 719
Ungarn	4 181	4 145	3 117	3 517	-1 064	- 628
Østrig	5 861	5 853	4 409	4 397	-1 452	-1 456
Uoplyst land EU	-	-	1 472	1 932	1 472	1 932

Tabel 21. Import og eksport af varer fordelt på udvalgte lande udenfor EU

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
	mio. kr.					
Argentina	2 049	3 036	740	699	-1 310	-2 336
Australien	943	845	4 260	4 323	3 316	3 477
Brasilien	2 207	2 109	1 997	2 626	- 210	517
Canada	3 062	2 926	5 179	6 022	2 117	3 095
Forenede Arabiske Emirater	1 386	1 048	1 761	2 225	375	1 177
Færøerne	925	969	2 558	2 369	1 633	1 400
Grønland	2 225	2 462	2 774	2 929	549	467
Hongkong	2 156	1 664	4 329	5 278	2 173	3 614
Indien	3 793	3 591	2 006	2 772	-1 786	- 818
Japan	3 926	3 383	10 429	11 447	6 503	8 064
Kina	29 970	32 965	10 016	11 214	-19 954	-21 751
Norge	22 431	26 498	33 117	35 855	10 686	9 357
Rusland	7 912	11 014	10 598	11 129	2 686	114
Schweiz	4 619	5 072	4 756	5 014	136	- 57
Sydafrika	1 267	1 637	1 507	1 333	240	- 304
Sydkorea	3 066	2 736	3 826	3 864	760	1 128
Taiwan	4 092	3 137	1 314	1 447	-2 779	-1 690
Thailand	2 494	2 893	1 127	1 334	-1 367	-1 560
USA	18 490	17 918	35 468	33 003	16 978	15 085

Tabel 22. Kvantumindeks

1995=100	2004	2005	2006	2007	2008
Hele importen¹	139	150	166	172	169
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i landbrug og gartneri	101	99	106	117	126
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i bygge- og anlægsvirksomhed	147	164	199	213	200
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i øvrige byerhverv	123	128	145	152	147
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	97	103	97	86	106
Maskiner og andet kapitaludstyr (undt. bore- og produktionsplatforme)	156	184	197	204	186
Transportmidler (undt. skibe over 250 BT og fly)	154	183	202	201	172
Varer fortrinsvis til direkte forbrug	157	172	192	199	204
Hele eksporten^{1,2}	142	149	157	162	165
Animalske landbrugsprodukter	129	127	128	131	132
Vegetabiliske landbrugsprodukter	77	73	83	84	79
Kød- og mælkekonserver	77	81	78	80	80
Industriprodukter (undt. kød- og mælkekonserver, skibe mv.)	147	158	169	178	186
Fisk, krebsdyr og bløddyr	107	111	109	104	103
Rå pelsskind	139	158	185	142	174
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	207	200	197	188	169

¹ Skibe over 250BT, fly, bore- og produktionsplatforme samt fortrolige forsendelser (forsvarsmateriel F16 projektet) og varer ikke klassificeret efter art er ikke medtaget i beregningerne.

² Ved beregning af indeks for eksporten samt bytteforholdet er eksportværdien ikke korrigeret for restitutioner og udligningsbeløb, der udbetales eller opkræves af fødevarerministeriets EU-direktorat.

Tabel 23. Enhedsværdiindeks

1995=100	2004	2005	2006	2007	2008
Hele importen	111	115	118	123	126
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i landbrug og gartneri	129	127	127	142	168
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i bygge- og anlægsvirksomhed	101	103	105	111	114
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i øvrige byerhverv	110	113	115	120	122
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	204	271	318	321	404
Maskiner og andet kapitaludstyr (undt. bore- og produktionsplatforme)	107	112	109	113	110
Transportmidler (undt. skibe over 250 BT og fly)	105	106	108	113	113
Varer fortrinsvis til direkte forbrug	107	108	110	114	114
Hele eksporten	111	117	121	121	123
Animalske landbrugsprodukter	99	103	107	104	111
Vegetabiliske landbrugsprodukter	114	112	123	135	142
Kød- og mælkekonserver	113	117	117	122	129
Industriprodukter (undt. kød- og mælkekonserver, skibe mv.)	107	110	109	109	107
Fisk, krebsdyr og bløddyr	106	112	120	121	122
Rå pelsskind	140	137	179	139	151
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	218	302	373	349	468

Tabel 24.

Bytteforholdet

1995=100	2004	2005	2006	2007	2008
Enhedsværdiindeks for eksporten	111	117	121	121	123
Enhedsværdiindeks for importen	111	115	118	123	126
Bytteforholdet	100	102	103	98	98

Tabel 25.

Danmarks andel af udvalgte landes og landegrupperes vareimport

Andel i pct.	2004	2005	2006	2007	2008
Frankrig	0,84	0,79	0,74	0,68	0,65
Holland	1,13	1,07	1,14	0,93	0,93
Italien	0,74	0,72	0,68	0,64	0,61
Norge	7,33	7,31	6,89	6,40	6,91
Polen	1,66	1,61	1,50	1,48	1,37
Rusland	0,95	0,93	0,98	0,80	0,68
Storbritannien	1,20	1,35	1,41	1,09	1,13
Sverige	8,74	9,48	9,62	9,11	9,40
Tyskland	1,82	1,71	1,58	1,57	1,61
Japan	0,61	0,46	0,35	0,33	0,32
Kina	0,21	0,18	0,17	0,19	0,23
USA	0,26	0,31	0,30	0,31	0,30
EU-15	1,35	1,35	1,33	1,22	1,24
EU-27	1,32	1,32	1,30	1,20	1,20

Anm.: Andel = 100 x import fra Danmark / total import

Kilde: Databankerne COMEXT fra EUROSTAT og COMTRADE fra FN.

Tabel 26. Forsyningsstatistik

	Dansk produktion	Import	Tilgang	Eksport	Indenlandsk forsyning
	mio. kr.				
2005 i alt	529 872	439 516	969 388	496 174	473 214
Næringsmidler og levende dyr	101 304	41 833	143 138	79 856	63 282
Drikkevarer og tobak	13 382	5 665	19 048	5 284	13 763
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	8 979	12 369	21 348	17 188	4 160
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	80 214	30 228	110 442	52 524	57 918
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	3 155	2 496	5 652	2 513	3 138
Kemikalier og kemiske produkter	61 452	49 141	110 593	68 838	41 756
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	77 025	72 041	149 067	47 786	101 281
Maskiner og transportmidler	96 021	155 589	251 610	135 194	116 416
Bearbejdede, varer i.a.n.	88 339	64 311	152 650	79 141	73 510
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	0	6 207	6 207	6 306	99
2006 i alt	557 302	499 684	1 056 986	538 470	518 516
Næringsmidler og levende dyr	100 454	46 571	147 025	85 984	61 041
Drikkevarer og tobak	13 974	6 151	20 126	5 882	14 243
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	10 819	14 800	25 620	22 007	3 613
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	97 585	33 085	130 670	63 795	66 875
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	3 447	3 010	6 457	2 737	3 720
Kemikalier og kemiske produkter	63 104	54 567	117 671	68 289	49 382
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	82 838	84 829	167 667	55 622	112 046
Maskiner og transportmidler	93 332	175 423	268 755	140 054	128 702
Bearbejdede, varer i.a.n.	91 748	75 084	166 832	85 779	81 053
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	0	6 162	6 163	8 321	-2 159
2007 i alt	567 691	522 357	1 090 048	549 475	540 574
Næringsmidler og levende dyr	104 688	49 381	154 069	86 866	67 203
Drikkevarer og tobak	14 378	6 621	20 999	5 867	15 132
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	10 579	15 192	25 771	19 582	6 189
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	76 954	26 397	103 351	46 933	56 418
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	2 973	2 836	5 809	2 090	3 719
Kemikalier og kemiske produkter	60 991	55 597	116 588	71 606	44 981
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	84 251	90 516	174 768	58 931	115 837
Maskiner og transportmidler	100 583	180 269	280 852	145 212	135 640
Bearbejdede, varer i.a.n.	91 723	81 856	173 579	87 750	85 828
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	-	5 997	5 997	8 932	-2 935
2008 i alt	632 774	542 721	1 175 495	579 206	596 289
Næringsmidler og levende dyr	112 485	54 273	166 758	91 211	75 547
Drikkevarer og tobak	14 742	6 613	21 355	6 009	15 346
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	11 083	14 883	25 965	20 348	5 617
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	94 382	41 622	136 003	56 664	79 339
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	3 663	3 517	7 180	2 895	4 286
Kemikalier og kemiske produkter	63 895	59 796	123 691	75 585	48 106
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	88 469	90 805	179 274	63 233	116 041
Maskiner og transportmidler	129 551	173 143	302 695	149 045	153 649
Bearbejdede, varer i.a.n.	90 065	83 425	173 490	86 606	86 884
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	-	5 023	5 023	8 311	-3 288

Tabel 27.

Danmarks udenrigshandel med tjenester – import

	2005	2006	2007	2008
	mia. kr.			
I alt	222,2	268,2	293,2	317,2
Transport	107,1	141,5	156,7	169,1
Søtransport	83,9	112,6	126,0	133,0
Lufttransport	10,0	10,5	10,5	11,4
Anden transport (end sø- og luft)	13,3	18,4	20,2	24,7
Rejser	41,2	44,5	48,0	49,8
Kommunikationstjenester	4,7	4,5	4,8	4,7
Bygge- og anlægstjenester	1,2	1,1	0,9	1,6
Forsikringstjenester	3,5	3,5	3,0	2,1
Finansielle tjenester	0,8	1,1	1,3	1,4
Data- og informationstjenester	6,8	8,0	8,8	10,1
Royalties og licenser	6,6	7,3	7,4	8,7
Andre forretningstjenester	38,2	44,2	47,7	56,4
Audiovisuelle tjenester	6,1	6,2	7,4	6,5
Tjenester ifm. uddannelse, sundhed, kultur og rekreation	0,8	1,0	1,3	1,6
Offentlige tjenester	5,1	5,2	5,9	5,3

Tabel 28.

Danmarks udenrigshandel med tjenester – eksport

	2005	2006	2007	2008
	mia. kr.			
I alt	495,2	260,5	310,2	336,2
Transport	260,5	162,0	197,1	217,8
Søtransport	162,0	128,8	158,2	172,0
Lufttransport	128,8	16,3	18,3	21,2
Anden transport (end sø- og luft)	16,3	16,8	20,6	24,6
Rejser	16,8	31,7	33,1	33,8
Kommunikationstjenester	31,7	4,5	4,8	5,2
Bygge- og anlægstjenester	4,5	1,2	1,2	1,5
Forsikringstjenester	1,2	0,5	2,0	2,0
Finansielle tjenester	0,5	0,8	1,2	1,2
Data- og informationstjenester	0,8	6,4	7,0	7,3
Royalties og licenser	6,4	9,4	10,4	11,0
Andre forretningstjenester	9,4	38,4	47,1	49,8
Audiovisuelle tjenester	38,4	1,2	1,5	1,5
Tjenester ifm. uddannelse, sundhed, kultur og rekreation	1,2	0,5	1,1	1,1
Offentlige tjenester	0,5	4,0	3,9	4,0

Tabel 29.

Tjenestehandel fordelt på landegrupper

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
	mio. kr.					
Alle lande	293 166	317 216	336 193	368 252	43 027	51 037
EØS	96 896	104 096	91 193	100 773	-5 703	-3 323
EU-27	160 902	174 189	162 644	176 247	1 742	2 058
EU-15	150 960	162 109	152 387	164 267	1 428	2 158
ØMU-lande	97 849	105 236	91 747	101 832	-6 101	-3 404
EFTA	20 299	23 474	31 410	35 081	11 111	11 607
APEC	79 138	84 710	102 669	112 325	23 531	27 615
ASEAN	11 107	14 673	9 209	11 027	-1 898	-3 646
NAFTA	42 123	41 225	46 450	50 833	4 327	9 609
MERCOSUR	2 279	2 420	5 542	5 675	3 263	3 256
OECD	233 114	250 053	260 617	283 231	27 503	33 178
G8	136 998	143 261	131 042	140 704	-5 956	-2 559
OPEC	4 082	4 623	9 022	10 634	4 940	6 011
Europa	187 308	204 184	201 853	219 937	14 545	15 753
Afrika	12 125	11 210	8 202	8 463	-3 923	-2 747
Amerika	51 765	52 367	58 753	65 170	6 989	12 803
Asien	39 199	46 515	58 846	65 167	19 648	18 652
Oceanien	3 640	4 493	8 158	10 274	4 517	5 781

Anmærkninger og noter, se bilag 14.

For translation, see Annex 15

Tabel 30. Tjenestehandel fordelt på EU-lande

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
	mio. kr.					
EU-27 i alt	160 902	174 189	162 644	176 247	1 742	2 058
Belgien	4 595	5 166	6 327	6 865	1 733	1 698
Bulgarien	490	598	324	429	-166	-169
Cypern	479	548	238	378	-241	-170
Estland	374	550	611	647	237	97
EU-institutioner	5	5	1 060	1 586	1 055	1 581
Finland	2 952	3 538	8 933	9 555	5 981	6 017
Frankrig og Monaco ..	8 298	8 245	9 919	10 307	1 621	2 061
Grækenland	4 439	4 561	1 453	2 270	-2 986	-2 290
Holland	10 031	11 718	10 075	11 518	44	-201
Irland	2 268	3 082	4 471	5 133	2 204	2 051
Italien	7 624	8 056	7 329	7 549	-295	-507
Letland	693	899	778	782	85	-116
Litauen	1 111	1 426	1 035	1 127	-76	-299
Luxembourg	716	651	669	531	-47	-119
Malta	278	373	87	360	-192	-13
Polen	3 390	4 084	3 788	4 187	398	103
Portugal	1 072	1 099	982	1 562	-90	462
Rumænien	370	361	407	420	37	59
Slovakiet	516	807	416	488	-100	-319
Slovenien	196	218	230	320	34	102
Spanien	9 835	10 458	6 545	7 569	-3 290	-2 890
Storbritannien	27 294	29 427	24 032	24 488	-3 262	-4 939
Sverige	26 764	28 582	36 102	37 420	9 337	8 839
Tjekkiske Republik ...	1 197	1 308	925	1 244	-271	-65
Tyskland	42 961	45 287	32 532	35 846	-10 428	-9 441
Ungarn	849	907	1 418	1 598	569	690
Østrig	2 106	2 233	1 956	2 069	-150	-164

Tabel 31. Tjenestehandel fordelt på udvalgte lande udenfor EU

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
	mio. kr.					
Argentina	384	323	911	887	527	564
Australien	1 817	1 952	4 093	4 581	2 277	2 630
Brasilien	1 724	1 895	4 314	4 437	2 590	2 542
Canada	1 429	1 882	2 305	2 670	875	788
Forenede Arabiske Emirater ..	1 101	1 082	3 826	4 151	2 725	3 070
Færøerne	296	270	594	608	297	338
Grønland	840	1 470	622	817	-218	-653
Hongkong	4 005	4 544	4 545	4 725	541	181
Indien	2 479	2 571	4 730	4 835	2 251	2 264
Japan	7 246	9 292	8 639	9 173	1 393	-120
Kina	6 148	6 230	14 543	14 461	8 395	8 231
Norge	11 795	12 808	20 980	22 065	9 185	9 257
Rusland	2 354	2 515	3 191	3 880	837	1 365
Schweiz	7 773	9 909	9 368	12 068	1 595	2 160
Sydafrika	1 462	1 463	2 177	2 132	715	670
Sydkorea	1 829	2 021	6 148	7 115	4 320	5 094
Taiwan	1 008	887	1 559	2 294	550	1 407
Thailand	1 994	2 162	1 678	1 949	-316	-213
USA	39 792	38 557	43 095	46 791	3 303	8 234